

1723.

1. Martholdi, Joachimus Rudericus: De condictionum causa et potestate.
2. Beyer, Amstoph: De principe paschato festus determinante. Programma, quo ad orationem auspicalium invitatus.
3. Conradi, Franciscus Cornelius: De jure provocacionum, ex ambiguitate Romana erato.
4. Daegenius, Cornelius Matthias: De aequali parentum auxilio.
5. Dalke, Gottl. Lorenz: De famae vindicta Davidis erga Nabaleam secundum jus naturale considerata.
6. Dinslerus, Gottlieb Wilhelmus: Specimen diffinitivum juris communis et Libeccusio minimalis.
7. Dombroff, Christophorus: De successione ab intestato secundum statuta Trevesis.

1725.

8. Gaertner, Carolus Guili: De Ligismundo, Romae
norman imperatore, Germaniae, Hungariae, Bohemae
rege.
9. Hebenstreitius, Johannes Christianus: ~~de iure castre-~~
~~vicio et poena.~~ De homicidio delictante castre-
que castrensium et poena.
10. Hebenstreitius, Dr. Christianus: De differentia im-
penitentis delinquentis supplicio . . .
11. Heugius, Carolus Henricus: De titulomania
creditorum . . .
- 12^a Hopffgarten, Fridricus Abrahamus de: De iure
vectigalium in Saeco Imperio Romano . . .
13. Focherus, Gregorius Justelanus: De iure vindictae
7um apud Romanos.

unt
hi
te
-
n.
e
9

EXERCITATIO JURIS PUBLICI
DE

Pub. 15. num. 25.

**JURE VECTIGALIIUM
IN SACRO IMPERIO
ROMANO**

1723, 12°

AD
ILLUSTRATIONEM ART. VIII.
CAPITUL. CAROLINÆ
QUAM

CONSENSU MAGNIFICI ICTORUM ORDINIS
PUBLICÆ DISQUISITIONI
D. IX. JULII ANNO MDCCXXIII

P. 135

H. L. Q. C.
SUBJICIUNT
PRÆSES

**FRIDERICUS ABRAHAMUS
DE HOPFFGARTEN**

EQUUS THURINGUS
ET
RESPONDENS

**GODOFREDUS HEINRICUS
A NIZSCHWIZ**

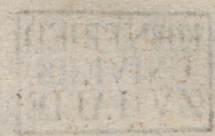
EQUUS MISNICUS

LIPSIÆ
RECUSA 1742

(11

EXERCITATIO JURIS PUBLICI
DE
JURE VECTIGALUM
IN SACRO IMPERIO
ROMANO
AD
ILLUSTRATIONEM ART. VIII
CAPITULI CAROLINAE
QUAM
CONSENSU MAGNIFICI ICTORUM ORDINIS
PUBLICE DISQUISITIONI
D. IX. JULII ANNO MDCCLXXIII
H. L. G. C.
SUBJICIT
P. S. S. S.
FRIDERICUS ABRAHAMUS
DE HOPFGARTEN
ECCLES THURINGUS
ET
RESPONDENS
GODTFREDUS HEINRICUS
A NIXSCHWITZ
BOLES MANSICUS

ILLUSTRISSIMO AC EXCELLENTIS-
SIMO DOMINO,
D O M I N O
JACOBO HEINRICO
S. R. I. COMITI

A
FLEMMING,

SERENISS. AC POTENTISS. REGIS POLON.
ET ELECT. SAXONIÆ
MAGNI DUCATUS LITHUANIÆ STABULI
MAGISTRO,

COPIARUM TEUTONICARUM IN REGNO POLONIÆ
DUCI, ET SAXONICI EXERCITUS GENERALI CAMPI
MARESCHALLO,

DIRECTORI MINISTERII STATUS INTIMI AC
CONSILII BELLICI PRÆSIDI &c. &c.
DUCATUS POMERANIÆ ULTERIORIS

ET
PRINCIPATUS CAMINENSIS MARESCHALLO PRO-
VINCIALI HÆREDITARIO,
ST. JOHANNIS ORDINIS DESIGNATO COMMENDATORI,
DYNASTÆ BURGSCHEIDUNGEN ET WOLCZYN,
MARTENTIN ET BOECK,
RELIQUA

DOMINO MEO GRATIOSISSIMO.

II ILLUSTRISSIMO AC EXCELLEN-
TISIMO DOMINO
D O M I N O
JACOBO HENRICO
S. R. I. COMITI

FLEMMING

REVERENDISSIMO AC POTENTISSIMO
ET ELECTO SAXONIAE
MAGNI DUCATUS LITHVANIAE STABULI
MAGISTRO
COTRIBUO REVERENDISSIMO AC EXCELLEN-
TISIMO DOMINO
ET ELECTO SAXONIAE REVERENDISSIMO
MAGISTRO

FRYDRIKH AUGUSTO STABULI
COTRIBUO REVERENDISSIMO AC EXCELLEN-
TISIMO DOMINO
ET ELECTO SAXONIAE REVERENDISSIMO
MAGISTRO
FRYDRIKH AUGUSTO STABULI
COTRIBUO REVERENDISSIMO AC EXCELLEN-
TISIMO DOMINO
ET ELECTO SAXONIAE REVERENDISSIMO
MAGISTRO

DOMINO MEO CREATISSIMO

ILLUSTRISSIME AC EXCELLEN-
TISSIME S. R. I. COMES
DOMINE GRATIOSISSIME

Emo felicius armorum gloriam, cum
togatæ militiæ ornamentis con-
juxit, quam ILLUSTRISSIMA
TUA EXCELLENTIA, quæ
rem Polonicam, Saxonicamque,
non imperio tantum militari, sed
consilio etiam tuetur, & liberalium disciplinarum
studiosa ingenia non minori gratia, quam Martis
alumnos

alumnos prosequitur. Hac fiducia fretus, tenuem hanc operam meam **ILLUSTRISSIMO NOMINI TUO** consecrare audeo, veluti pro tot beneficiis, quibus domum nostram honorasti, pietatis aliquod vestigal pensurus. **DEUS** Optimus Maximus, & fortia facta **ILLUSTRISSIMÆ TUÆ EXCELLENTIÆ**, & sapientissima consilia, ex quibus utrisque immortalem gloriam diu acquisivisti, felicissimis in republica, & **ILLUSTRISSIMA TUA** gente successibus cumulet, illorumque fructu per plurimos annos gaudere **TE** jubeat

ILLUSTRISSIME AC EXCELLENTISSIME S.R.I.COMES,

ILLUSTRISSIMÆ EXCELLENTIÆ TUÆ

devotissimus cliens
FRIDERICUS ABRAHAMUS DE HOPFFGARTEN.

CONSPECTUS DISSERTATIONIS,
SECTIO I.

De Jure constituendi vectigalia in Imperio Romano
Germanico.

- §. I. Instituti ratio.
§. II. Varie Vocis vectigalis acceptiones.
§. III. Definitio Vectigalis.
§. IV. Synonyma vectigalis.
§. V. Divisiones vectigalium.
§. VI. De sine ac justitia vectigalium.
§. VII. Definitio juris constituendi vectigalia in Imperio Germanico.
§. VIII. Juris constituendi vectigalia apud veteres Romanos raris.
§. IX. Origo vectigalium in Germania.
§. X. Olim soli Imperatores consuebant vectigalia.
§. XI. Deinde status in ejus juris consortium vocabantur.
§. XII. De Revocatione vectigalium, interregni temporibus introductorum,
a Ludolpho I. & Adolpho Nassovio. §. XIII. nec non ab Alberto
Austriaco suscepta.
§. XIV. De dissipatione vectigalium sub Carolo IV. §. XV. Idem Imperator,
Electores jus percipiendi telonia recepta, concessit.
§. XVI. Quid circa Vectigalia constituenda hodie obtineat.
§. XVII. Imperator cum consensu Electorum constituit vectigalia.
§. XVIII. Ad quam tempora, origo consensus Electoralis referenda.
§. XIX. Quatenus reliqui Imperii status ad constitutionem vectigalium con-
currant, desinitur.
§. XX. Quid imprimis circa constituenda vectigalia observari soleat.
§. XXI. Vectigalia, olim legitime concessa, confirmantur.
§. XXII. Littera Reversales singulis Electoribus ante concessionem privilegii
exhibenda sunt.
§. XXIII. De augmento ac prorogatione vectigalium.
§. XXIV. Littera promotoriales hand danda.
§. XXV. Argumenta eorum refutantur, qui vectigalium constitutionem
soli Imperatori vindicant.
§. XXVI. Sanctionum poenaliu[m] necessitas asseritur.
§. XXVII. Poena abusus vectigalium.
§. XXVIII. Quanam olim in nova vectigalia indicentes, poena statua sus-
runt. §. XXIX. Et quid hodie circa poenas ipsis infligendas obtineat,
exponitur.
§. XXX. Permittitur Baribus, ut propriis viribus incommodis novorum
vectigalium se subducant.

- §. XXXI. Conatus eorum improbat, qui vectigalia alio sub titulo exigunt.
 §. XXXII. Jus constituendi vectigalia nunquam praebitur.
 §. XXXIII. Quaestio ventilatur, an quilibet status, propria auctoritate, vectigal de loco in locum transferre queat.
 §. XXXIV. De Jure stapulae.
 §. XXXV. De Jure Emporii.
 §. XXXVI. De Jure Geranii.
 §. XXXVII. De praescriptione vectigalium exigendorum agitur.
 §. XXXVIII. Quando status Imperii, vi superioritatis territorialis vectigalis indicere queant, definitur.
 §. XXXIX. Vectigalia plerumque per investituram conceduntur.
 §. XL. Ad quem decisio controversarum, circa vectigalia ortarum, spectet, exponitur.

SECTIO II.

De Jure exercendi vectigalia in Imperio Romano Germanico.

- §. I. Definitio juris exercendi vectigalia.
 §. II. Quenam in exercendis vectigalibus observanda sit norma.
 §. III. Vectigal exigitur ab omnibus, qui non immunitate gaudent.
 §. IV. Duplex immunitatum fons traditur.
 §. V. Immunitates conceduntur, vel ab Imperatore & Electoribus. §. VI. vel ab ipso vectigal exercente: §. VII. vel a generalibus Germania legibus, ex quibus immunes sunt Imperator ac Electores, certoque modo omnes status. §. VIII. Res, ad communem Imperii salutem facientes. §. IX. Camera Imperialis ac senatus Imperii aulicus. §. X. Clerici. §. XI. Equites sacri. §. XII. Academici. §. XIII. Nobiles Imperii immediati. §. XIV. Non autem regulariter secundum Germaniae usum, res, propriae usus causa illata. §. XV. Num pecunia numerata? §. XVI. Quis de dubio iudicet immunitate.
 §. XVII. Immunitates stricto sunt interpretanda.
 §. XVIII. De praescriptione immunitatis agitur.
 §. XIX. Modi tollendi immunitatem.
 §. XX. In qua specie solvatur vectigal.
 §. XXI. Mercium profectio fieri debet.
 §. XXII. Qua omissa, poena commissi locum habet. §. XXIII. Quenam res in commissum cadant. §. XXIV. Quo modo ille fisco acquirantur.
 §. XXV. Quando illa poena cesset. §. XXVI. Removetur obiectio, ex a. 27. l. 2. Ed.
 §. XXVII. Quenam in contumaces compotant remedia.
 §. XXVIII. De vectigalibus subsidiariis agitur.
 §. XXIX. Modi coercendi publicanorum malitiam.
 §. XXX. Actiones, vectigal exercendis competentes.
 §. XXXI. Officium vectigal exercentium explicatur.

SECTIO

SECTIO I.
*De Jure constituendi vectigalia in Imperio
 Romano Germanico.*

§. I.

Inter varia, quae animo agitavi ar-
 gumenta, elegans illud juris ve-
 ctigalium in Imperio Romano
 Germanico selegi, maxima ipsius
 praestantia, insignique, quam pra-
 stat, utilitate ductus. Non me la-
 tet, variorum etiam magni nomi-
 nis virorum scripta hac de mate-
 ria extare.

Ea tamen omnia, partim ob nimiam genera-
 litatem, atque prolixitatem, a scopo meo plane sunt aliena,
 partim autem ita comparata, ut justo quodam careant or-
 dine, multasque tricās inexpeditas reliquerint. Accedit,
 quod nonnulli nimio Juris Civilis studio & amore incitati,
 omnia ac singula ejusdem principia nimis rigide, & sa-
 pius sat intempestive nostra Germania accommodare, le-
 gesque ac consuetudines domesticas plane profligare haud
 erubuerint. Quorum consideratione motus, asserere non
 dubito,

Δ

dubito, argumentum hocce, evolvis licet omnibus de vectigalibus editis scriptis, nondum sufficienter, atq; ea, quam meretur, animi applicatione expressum fuisse. Huic igitur operi manum admovebo, sedulamque navabo operam, ne ipse in errores, supra notatos, incidam. Quod, in quantum praestiterim, a quo benevoli lectoris judicio dijudicandum relinquo. Cum vero duplici ratione considerandum sit jus vectigalium, respectu scilicet, tam ad concedentem, five constituentem, quam ad percipientem, five exercentem, habito, naturalem hunc ordinem sequi, hancq; tractationem, in duas displicendam sectiones, consultum duxi, ita, ut priorem explicando juri constituendorum vectigalium dicarem, alteri autem jus constituto jam vectigali utendi, illudque percipiendi, deducendum reservarem. Antequam tamen rem ipsam aggrediar, brevem ipsius vocis vectigalis explicationem permittere, per opportunum fore puto.

§. II.

Etymologiam igitur vocis vectigalis quod attinet, videtur illud a vehendo, aut a vectura, vel vectione ita dictum fuisse, quasi pro vectura certarum rerum datum. In genere accipitur pro reditu publico, five pro quolibet emolumento, quod fiscus ex re quadam capit, (a) quo significata omnia tributorum genera complectitur. Eodem modo Romani vectigalis vocabulum acceperunt, si denominationem agrorum vectigalium consideremus, de quibus pluribus infra agendum erit. Porro huic significati originem debet illa apud Romanos vectigalium divisio, in vectigalia ex Salinis, metallis & piscariarum redditibus percepta, quorum indolem Jarius explicat Burmannus in diff. de Vectigalibus populi Romani. Aliquanto specialiori, ac magis

*Varia vocis
vectigalis as-
septiones.*

magis proprio sensu venit vectigalis vox in divisione reddituum Imperii Romani, in decumas, Scripturam & Portorium. Decumæ erant reditus publici, ex agris cultis percepti. De hisce vero agris tenendum, Romanos erga populos victos, tripliciratione sese gessisse; Vel enim totiorundem agri in patrimonium reipublicæ redigebantur, vel pristinis dominis, sub lege certæ annuæ præstationis, colendi relinquebantur, vel denique eadem conditione, inter milites & plebem dividebantur. Annuus eorum reditus, annuaque hæc præstatio improprie vectigal dicebatur, ac consistebat, modo in fructuum parte, modo in pecunia, quæ possessoribus pendenda imponebatur, prout Respublica, vel fructibus, vel vi pecuniarum opus haberet. (b) Diversa plane illorum agrorum erant ratio, qui municipiis, ad onera sustinenda, sacra perficienda, atque communes ædes conservandas, permittebantur. Nonnulli ipsorum sub certa, reali, atque perpetua pensione locabantur, quorum dominium utile, pariter ac in emphyteusi, (c) in conductorem transferebatur. Horum quidem pensio vectigal, & hinc ipsi agri, vectigales dicebantur. Alterum vectigalium, late ita dictorum, genus audiebat Scriptura, & pro pascuorum usu, ac pecorum pastione pendebatur, quæ eandem fere cum decumis naturam habet. Tertium denique vectigalium genus erat Portorium, pro mercibus, vel importandis, vel exportandis, in portibus pendendum, quod tamen non solum ad portus adstrictum, sed etiam nonnunquam ob pontium aliarumque viarum publicarum usum solum fuisse, ex l. 60. §. 8. ff. loc. & l. 21. ff. de donat. int. vir. & ux. constat. (d) Et hoc quidem magis ad scopum nostrum pertinet, quare transmissis generalibus

SECT. I. DE JURE VECTIGALIVM

vocis vectigalis acceptionibus, ad specialem, atque propriam ejusdem ideam erudendam, nos convertimur.

- (a) v. l. 7. pr. ff. d. publ. & vectig. & l. 7. de V. S. Ino, quod tamen rarius obtinuit, vectigalis vocabulum, ad raditas & fructus, etiam privatos, applicatum fuisse, ex antiquis constat scriptorum monumentis.
- (b) Ita e. g. a Provinciis, magna frumentorum copia abundantibus, ob creberrimas, in quas Romana urbs incidebat, annonæ angustias, certa frumentorum pars annuatim in vectigal pendenda erat.
- (c) Nonnulli enim inter agros vectigales, & emphyteuticos discrimen subesse statuunt, quam tamen controversiam nostram non facimus. v. HILLIGER, in Donell. enucl. l. g. c. 13. Lit. D.
- (d) Omnia hæc, de vectigalibus Romanorum dicta, a sua origine repetita, fusius persequitur, simulque varias, quæ in ipsis, mutatis Reipubl. formis, acciderunt vicissitudines, notat BURMANNUS de Vectigalibus Populi Romani.

§. III

Definitio vectigalis.

Vectigal igitur nobis dicitur pensio, pro vectura mercium, aut transitu personarum, curruum, jumentorum, aut navium, in compensationem usus atque refectionis viarum publicarum, & præstita securitatis publicæ, exsolvenda. Genus constituit pensionem, quia magis adæquatum, magisque clarum mihi visum est, quam quidem verba muneris, oneris &c. ab aliis, in describendis vectigalibus adhibita. Neque pecunia pro genere agnosci poterat, cum nihil impediat, quo minus certa quoque mercium pars in vectigal pendatur. Objectum vectigalium imprimis posui duplex. Vel enim intuitu mercium, vel intuitu personarum, vectigal solvitur. Intuitu mercium, iterum exigitur, vel pro nudo ipsarum transitu, vel pro negotiatione, circa illas exercita, vel exercenda, quo respectu pensio est realis, respectu vero

ad personas habito, personalis. Vesturæ igitur vocabulo, comprehenditur tam invecio, quam evectio mercium, pariter ac nudus earundem transitus. Vesturæ ideo nullam adjeci causam impulsivam, quia etsi plerumque, non tamen semper, ob vesturam, negotiationis causa factam, sed sæpius etiam, ob eandem, alia ex causa susceptam, exigi solent vectigalia. Ex quo simul patet, mercium vocem hic non adeo stricto, quatenus res, circa quas mercatura exercetur, denotat, sed paulo latiore venire significatu. Finem denique vectigalium pro duplici illius, qui vectigalia exigit, obligatione, iidem duplicem esse dixi, scilicet compensationem, & remunerationem non usis modo, atque refectionis viarum publicarum, sed & plena, in iisdem præstita securitatis. His omnibus bene perceptis, facile apparebit, quam multis, aliorum de vectigalibus tradita definitiones, laborent vitis. Nonnulli enim cum SCHWEDERO (a) genus vectigalium constituunt ararii principis redditum, cum tamen, ut infra demonstrabitur, vectigalium exercitium, in privatum quoque cadere possit. Alii, auctore ZIEGLERO, (b) magni alias ingenii viro, vectigal indistincte pensionem realem dicunt, adjecta ratione, quod vectigalium exercitium nullum laborem, ac sollicitudinem animi, sed solum sumtus requirat. At enim vero, ut taceam, non solum sumtibus, sed sæpius, maximo quoque labore, animique vigilantia, ad legitimam vectigalium exactionem opus esse, ZIEGLERUS vocis realis improprium plane, & in consuetum sovet conceptum. Pensio realis potius est, quæ in re, a quo cunque ipsius possessore, præstanda venit, & ita omnino duplex imprimis occurrit vectigalis objectum. Mitius peccant, qui cum GOELNIZIO

(c) personalis vectigalium objecti, obscuriorem in definitione faciunt mentionem, referendo personas ad ea, quæ circa merces sunt. Quæ opinio ideo non approbanda, quia merces, & personæ non adeo individuo junguntur nexu, ut nulla earum absque altera unquam existere possit. Potius in omnibus iis, quæ solum de personis existunt, vectigalibus, peculiarem plane, ac a mercibus distinctum, personæ sustinent respectum. (d)

(a) In Jure Publ. Part. Spec., Sect. 1. C. 20. §. 1.

(b) De juribus Majest. L. 2. C. 5. §. 5.

(c) De Regali Vectigali Jure C. 2. n. 22. seqq.

(d) Scil. in pendendis vectigalibus. Quod enim ad mercium vecturam, hominum opera concurrere necessario debeat, vestigium quidem, sed huc non spectat.

§. IV.

Synonima vectigalis.

Ex hætenus dictis facile colligere licet, vectigal, & tributum, generatim præ quacunque præstatione, principi ac reipublica facienda, acceptum, ut speciem, ac genus distingui, plane autem ab eodem differre, si tributum illud munus denotet, quod de immobilibus solvendum est. Insignis quoque tributorum & vectigalium in eo posita est differentia, quod partim, diversum habeant finem, partim autem, diverso ex fundamento exigantur, illa scilicet ex subjectione, hæc autem plerumque ex peculiari concessione, hincque illa plerumque tantum subditis, hæc autem etiam extraneis imponantur. (a) Quam plurima vero dantur vectigalium synonyma, inter quæ maxime portorium & telonium referendum, simulque bene notandum, utramque hanc vocem in speciali quoque significatu accipi, ita ut portorium dicatur vectigal, in portibus

tibus tantum solvendum, telonium autem denotet vectigal navale, seu aquarium. Et tunc respectum Synonymicum cessare, ipsa ratio dicitur. (b)

(a) vid. KLOCK, d. Contrib. p. 20. & KNIPSCHILD, de Civit. Imp. l. 2. c. 18. n. 10.

(b) Multa adhuc alia vectigalium synonymina tradit GOELNIZ. c. 2. n. 21. Qui tamen nonnullas vectigalium species, minus recte synonyminis annumerat.

§. V.

Ad divisiones progredior vectigalium, quarum, respectu ad objectum habito, adeo ingens datur copia, atque varietas, ut singulas recensere, nimis prolixum, atque operosum foret, cum vectigalium species, pro diversitate mercium, & pro innumera varietate commodorum, ex vectura mercium, ac transitu personarum, percipiendorum, pariter variare soleant. Omnes tamen hæ diversæ species, ad duo summa genera, secundum duplicem merces vehendi, & transeundi modum, quam optime reducuntur. Vel enim sunt terrestria, vel navalia, seu aquatica. Illa aut pedestria, a pedite ac equite solvenda, & pedagia dicta, aut vectoria, quæ pro vectura erogantur, & dividuntur in vectoria in specie, ubi solo tantum inceditur, & pontivegia, *Brücken-Geld*, ob pontium permeationem solvenda. (a) Aquatica autem dispescuntur in maritima, (b) & fluviatrica. (c) Quæ nulla ulteriori indigent explicatione. Ita communiter vectigalium divisiones tradi solent. Sed non incongrue hisce addenda erit vectigalium, a duplici ipsorum sine desumpta, divisio, ubi distingui possunt in ea, quæ pro usu, atque refectione viarum, & ea, quæ pro securitate publica præstanda, penduntur. Ad illam speciem referen-

Divisiones vectigalium.

ferenda sunt pontivegia, *Brücken-Geld, Wege-Geld*, ad hanc vero guidagia, *die Geleite*, quæ minus recte inter vectigalia tantum terrestria connumerantur. (d) Insignis etiam vectigalium est divisio in ea, quibus soli subditi, & ea, quibus extranei quoque subjiuntur.

- (a) Subdivisio autem pontivegii in maritimum, fluviatricum, & ripaticum, tanquam superflua, merito rejicitur, inprimis, cum secundum verborum proprium significatum, nullum, nisi in flumine detur pontivegium.
- (b) Ad quæ, contra SCHWEDERI sententiam, non solum ea, quæ ob trajectum maris, in portibus solvuntur, sed potius omnia illa sunt referenda, quæ ob maris usum, aut saluum, in eodem præstandum conductum, indicuntur.
- (c) Quibus duabus speciebus, nonnulli præter necessitatem tertiam adjiciunt, scil. ripatica, pro vectigalibus, ob transitum de ripa ad ripam solvendis, German. *Fähr-Gerechtigkeit* (non generatim, pro omni, principi in ripas publicas, competenti jure) accepta. At ea, quam commodissime, ad priores duas vectigalium species, & inprimis ad fluviatrica referri possunt.
- (d) Uti quidem vult GOELNIZ l.c.

§. VI.

*De sine ac
juria vectiga-
lium.*

Cum autem omnia nostra negotia ad justitiæ dictamina dirigere necesse habeamus, merito etiam de vectigalium indicendorum justitia sollicitos esse nos oportet. Hanc in genere demonstravit ZIEGLERUS (a) ejusque fundamentum in eo ponitur quod perpetua quadam sit commodorum & incommodorum connexio ac permutatio, & hinc ille, qui eximiis, partim liberi ad litora appulsus, liberique per maria occupata transitus, partim vero viarum atque portuum refectionis, ac securitatis publicæ commodis frui cupit, levia etiam incommoda restituendorum non solum sumptuum, hunc in finem impensorum, sed & lucri

lucris, ex commercio, seu ex vectura & transitu capiendis, (utpote quo alias plane carere debuisset,) pro certa quadam parte, communicandi, subire debeat, imo & invitus ad officium redigi queat. ²⁰⁰Obstare quidem huic justitiae videntur multa argumenta eorum, qui in eam inclinant sententiam, ut turpe Principi existiment, exigere mercedem pro eo, ad quod jam officii ratione obstrictus erat; bene tamen notandum, hanc ratiocinationem non semper procedere, sed principi, ad promovendam salutem publicam obstricto, necessario quoque mediorum convenientium usum relinquendum esse. Cum vero hæc media maxime in vi pecuniarum consistant, vectigalium autem reditus sint amplissimi, neminique insigne inferant damnum, optimo sane jure vectigalia a Principe exiguntur. Fundamentum vero dijudicandi, quatenus certa quadam in Germania vectigalia, vel juste, vel injuste solvantur, expositis eorundem requisitis, in sequentibus stabiliendum erit. Illud tamen hoc loco non prætereundum, inter omnes vectigalium species, pedagium maximis obnoxium esse controversiis, cum illud variis ex rationibus pro injusto venditari soleat. Cui opinioni firmamandam in primis allegatur l. 2. a 27. **Q. N.** (b) Sed solidis, hisce dubiis, occurri potest responsonibus. Ut enim taceam, hanc Legem per contrariam Germaniæ consuetudinem, sublatam esse, eidem etiam obstat, partim, quod nonnullæ viæ, pariter ac pontes, perpetua refectionis cura indigeant, partim autem, quod vectigalia non solum pro refectione viarum, sed & pro securitate publica præstanda pendantur. Jam vero, quamvis prior finis, maxima ex parte in pedite cesset, restat tamen posterior, æque

B

magno

magno gaudens favore. Nec majoris momenti illud est argumentum, quod ex c. 4. d. cens. in 6. deducitur. Cum enim ibidem clerici tantum, onere præstandi pedagii leventur, eo ipso regula in casibus non exceptis corroboratur. (c) Hæc de Justitia vectigalium. (d) Prudentiam autem in iisdem indicendis, tam quoad personarum subjectionem, quam quantitatis determinationem, adhibendam, ut rem, ad politicos scriptores spectantem, me hæc dissertatione non expositurum esse, sub initium, hic statim moneto.

(a) l. 2. c. 7.

(b) Cujus verba hæc sunt: Ein jeglich soll auch Zoll frey seyn, er fahre, reite oder gehe, wo er Schiffs oder Brücken nicht bedarff.

(c) Hanc pedagiorum justitiam, aliis adhuc adstruit argumentis LEHMANN. in diff. de Pedag. Th. 4.

(d) Ipsius GROTII maxime notandus est locus, utpote qui l. 2. c. 2. §. 14. de J. B. & P. ita dicit: *Sed si, aut ad præstandam securitatem mercibus, aut inter cætera etiam ob hos onera sustinentur, ad ea compensanda vectigal aliquod imponi mercibus potest, dum modus cause non excedatur. Inde enim pendet justitia, ut tributi, ita & vectigalis.* Conf. l. 2. C. 3. §. 14.

§. VII.

*Definitio juris
constituendi
vectigalia in
Imperio Ger-
manico.*

Præmissis his, scitu admodum necessariis, jam sua sponte consequitur, jus constituendi vectigalia in Imperio Germanico, esse jus regale, quo Imperator & Electores statibus Imperii facultatem concedunt, pensiones pro vectura mercium, aut transitu personarum, curruum, jumentorum, aut navium, exigendi. Jure meritoque dicitur jus regale, quia majestatis est, providere, ne vel respublica ex labefactione commerciorum quid detrimenti capiat, vel ipsa reipublicæ membra, ni-

miis

niis vectigalibus graventur atque exhauriantur. (a) Institutio igitur vectigalium a summa in Republica potestate derivatur, quæ pro diversa reipublicæ forma, diverse quoque æstimanda venit, ita ut in monarchia princeps, in Aristocratiâ proceres, in Democratia populus, in statu denique mixto, ii, penes quos summum rerum est arbitrium, jus vectigalium constituendorum exercent. Controversiam autem moveri solitam, anne jus vectigalium ad regalia majora, an ad minora referendum sit, apud ZIEGLERUM definitam reperies, (b) cui tamen non omni ex parte assentire possum, cum in concessione vectigalium non semper ad fisci emolumentum, sed plerumque ad utilitatem reipublicæ respiciatur. Inprimis vero hoc fieri solet in eo casu, de quo mihi in hac dissertatione est sermo, ubi scilicet jus, redditus ex vectigalibus percipiendi, statibus conceditur. Plane enim non sollicitus ero de vectigalibus, a summa in imperio majestate, eum in finem constitutis, ut communis omnium statuum utilitas exinde directo promoveatur, communiaque imperii onera exinde sustineantur. (c) Hoc respectu quidem admitti posset, jus, illa tam constituendi, quam percipiendi, minoribus accenseri regalibus.

(a) His enim duobus modis, pro duplici vectigalia instituendi ratione, reipublicæ damnum inferri potest. Vel enim vectigali, noviter indicto, soli extranei & mercatores, vel etiam subditi subjiuntur. Priori casu commercia, ex quibus tamen maxima ad Rempublicam redundant emolumenta, imminuuntur; posteriori vero ipsæ subditorum vires, ni modus adhibeatur, facile enervari possunt. Conf. c. un. quæ sunt regal.

(b) d. J. M. I. C. 2. §. fin. ubi scribit: Regalibus minoribus, pro iis acceptis, quæ fisco locupletando interserviunt, jus vectigalium,

tam constituendorum, quam percipiendorum, contineri, hanc autem divisionem plane expirare, si regalia ea dicantur jura, quæ a summo exercentur imperante.

(c) Deliberatum aliquando fuit de ejusmodi vectigali constituendo, sed res caruit effectu. v. CL. LUNIG. R. Arch. F. Gen. I. Cont. p. 446.

§. VIII.

*Juris consti-
tuendi vecti-
galia apud
veteres Romanos
ratio.*

Antequam ad ipsam me accingam Germaniam, haud inconsultum fuerit, citra ea, quæ supra jam recensui, aliquanto specialius in rationem juris constituendi vectigalia apud veteres Romanos inquirere, ut eo magis pateat, quantum hoc ipsum jus, penes nos, ab illo differat, & quantum ex illorum moribus, ad hodiernum Germaniæ statum applicandum sit. Ita apud Romanos vectigalium constitutio a solius Imperatoris pendebat arbitrio, (a) ita, ut is, qui vectigalia propria auctoritate exigeret, pro iis, quæ rem circumstarent, vel criminis læsæ majestatis, (b) vel criminis ambitus, (c) vel denique legis Julia de vi publica reus fieret. (d) Et quamvis monumenta exactorum a civitatibus vectigalium, in LL. extant; (e) hanc tamen potestatem a solius Imperatoris concessione derivandam esse, aliarum docent legum constitutiones. (f) Uberiorem hujus rei deductionem, si quis desideraverit, cum ad ZIEGLERUM (g) atque GOLNIZIUM (h) remitto.

(a) L. 10. ff. d. publ. & vect. *Vectigalia sine Imperatorum precepto, neque præfidi, neque curatoris, neque curiæ constituere, & his vel addere, vel diminuere licet.* Ultima hæc verba, quæ diminutionem prohibent, sine dubio, vel de diminutione, in præjudicium rei publicæ tendente, vel de ea translatione vectigalis intelligenda sunt, ubi alii eodem de novo gravantur, quamvis minus exinde percipiatur lucrum. Alias enim quemlibet, juri,

juri, pro se introducto, in proprium præjudicium, vel ex toto, vel ex parte, renunciare posse, nemo est, qui neget.

(b) a. l. 3. ad L. Jul. Maj. qui privatus, pro potestate magistratum, quid sciens, dolo malo gesserit.

(c) l. an. §. 3 ff. d. L. Jul. arbit. Cum autem hæc paulo altius quaesita esse videantur, interpretes vulgo illum casum supponunt, si quis eum in finem nova vectigalia excogitaverit, ut in præmium consilli, novas a principe consequeretur dignitates.

(d) l. f. ff. ad L. Jul. d. vi publ. cujus legis dispositio tunc demum obtinet, si quis in exigendo vectigali, vim atque arma adhibuerit.

(e) v. l. 10. C. d. vectigal. j. l. 3. C. d. compenfat.

(f) v. l. 10. ff. d. publ. & l. 10. C. d. vectig.

(g) d. Jur. Maj. l. 2. C. 6. §. 1 2. ubi recenset, quænam olim, ad concedenda vectigalia, exigenterentur requisita.

(h) d. Regali Vectig. jur. c. 4. n. 92.

§. IX.

Longe alia autem in Germania juris constituendorum vectigalium conspicitur facies, & admodum pro temporum ratione diversa, quod optime cognoverimus, si rem a suis incunabulis, quantum id fieri potest, repetamus, simulque notemus, quibus gradibus ad hodiernam hujus juris rationem perventum fuerit. Origo quidem ipsorum in Germania vectigalium non ita accurate definiiri potest, cum nulla extent hæc de re scriptorum testimonia, videtur tamen illa referenda esse ad tempora, quibus Romani pleribus provinciis imperaverunt, quæ hodie ad Germaniæ regnum pertinent. Illi enim, ut in omnibus, Imperio suo subiectis, ita & in Germania ditiosibus, maxima indixere vectigalia, quæ usque ad tempora Regum Francicorum exercita, ab his autem magna ex parte abrogata fuerunt, relictis solum pontenagiis, & vectigalibus stipularum, Brit-

Origo vectigalium in Germaniam.

den und Staffel Zoll, nec non iis, quæ pro viarum soluebantur refectione, & transitura, des Weg Gelds, nomine veniebant. Subsequentibus autem temporibus, alia quoque, & majus lucrum involventia, vectigalia invaluerunt, ita, ut jam Carolus M. cœnobio s. Germani immunitatem a variis vectigalium speciebus concesserit. (a) Omnes horum vectigalium reditus ad regiam spectabant cameram. Ut autem & obligationi suæ reciproca satisfacerent vectigalia percipientes, refectionis viarum curam officialibus regni demandabant, & ut illi officio eo majori animi solertia defungerentur, legatis seu missis regis, territoria Germaniæ, certis quibusdam statutis temporibus, permeantibus ac visitantibus, injungebatur, ut & in viarum publicarum qualitatem inquirerent. (b) Præter hæc autem, multa vectigalia ex ingenti publicarum diffidationum malo originem traxisse, maxime est credibile. Antiquis enim illis temporibus, adeo magna, hæc regni pestis ceperat incrementa, ut ne quidem Electoribus, ad electionem imperatoris proficiscentibus, liber per regiones statuum pateret transitus, sed necesse esset, ipsorum incolumitati prospicere, & in Aurea Bulla status definire, quibus onus, illos in itinere conducendi, incumberet. Ex his facile colligi poterit, multo minus privatorum, atque mercatorum personas ac bona, publica quadam securitate frui potuisse, nisi illa a statibus, per quorum territoria iter dirigebant, iisdem præstaretur. Cum vero ad hoc nullo nomine obstricti essent status, æquum erat, ut pro insigni hoc officio, in solatium atque compensationem summi, præstanda securitati publicæ impendendorum, non solum a mercibus, sed & personis aliquid

quid acciperent. Cum autem deinceps sub hoc pretextu, exactiones nimis ingravescerent, & multo majores, quam quibus ad saluum conductum praestandum opus erat, pecuniarum summa exigenterentur, necessitas postulabat, ut huic rei, nimis ad injustitiam desiccanti, modus poneretur.

(a) v. Aimon. l. 5. C. I.

(b) Haec omnia fusius deducta, reperiuntur apud LEHM. in Chron. Spir. L. 2. c. 44. quanquam & Francorum reges potuerint, citra exemplum Romanorum, ejusmodi redditus constituere.

§. X.

Omnia igitur tunc in Germanico Imperio vectigalia, ad solum pertinebant Imperatorem, ita ut ille, qui concessionem Imperatoris non exhibere posset, vectigalia titulo illegitimo & injusto exigere crederetur. (a) Invaleseente vero, in animis hominum, auctoritate Clericorum, inter alia summa & egregia Imperii jura, multa quoque pedetentim vectigalia Episcopis concessa fuerunt. Cujus rei initium, imprimis a tribus Ottonibus derivandum esse, antiqui historiarum testantur scriptores. Certe, si antiquiores origines statuere aliquis malit, exempla tamen frequentiora jam sub Ottonibus reperiet. Ita enim Otto I. Episcopo Spirensi, inter alia eximia jura, facultatem concessit, redditus vectigalium, in ipsius territorio introductorum, non ad fiscum regium conferendi, sed in propriam convertendi utilitatem, quod ipsum privilegium Otto III. Ruperto, Episcopo Spirensi confirmasse legitur. (b) Idem Archiepiscopo Magdeburgico omne telonium concessit, quod in Magdeburg constitutum fuit. (c) Non tamen vectigalium donationes ad solos adstricta fuerunt Episcopos, sed potius sensim

Olim soli Imperatores concesserunt vectigalia.

senfim senfimque status imperii quoque seculares, vectigalium beneficia ab Imperatoribus partim obtinuerunt, partim cum territoriis, quae olim jure personali administrabant, in perpetuum ipsi sibi vindicarunt. Liberis quidem Imperii civitatibus, vectigalium partem, olim ad cameram Imperialem pertinentem, concessam fuisse, testatur LEHMAN. (d)

(a) Annuitur hoc claris verbis l. 1. t. 12. Spec. Suv. Das alle Zölle, die im Röm. Reich sind, eines Röm. Königs, und wer sie will haben, er sey Pfaff oder Bey, der muß sie haben von dem R.R. und von dem Römischen König. Et deinde: Wir verbieten alle, die in unserm Reich sind, daß sie keine Zoll nehmen, ohne unsern Urlaub. Idem habetur in der weltl. Reform. Sigism. c. 2. n. 3. haben weltliche Herren Zöll innen, die sollen sie bekennen, daß sie ihnen Lehn-Weise empfohlen seyn, sie mögen mit Recht nicht sprechen, daß sie ihr sind. v. Goldast Constit. Imper. fol. 128. & 350.

(b) Verba ipsius privilegii, quod LEHMANN in Chron. Spir. l. 4. c. 3. exhibet ita concepta sunt: *neque aliquid de pradiis, vel de moneta, vel de teloneo, vel ex ullare, in fiscum regium transferre.*

(c) LEYBERI Magdeb. Stapel Unfug. n. 1181. 1184. 1190. 1613. Aliud telonii privilegium, ecclesiae Gandersheimensis concessum, vld. ap. LEIPN. Tom. 3. p. 713.

(d) CHR. SPIR. l. 4. c. 3. Conf. PAVRMEIST. d. Jurisd. l. 2. c. ult. n. 2. seqq.

Deinde status
in ejus juris
consortium
vocabantur.

S. XI.
Quamvis autem in historiis, nullius certi temporis existat mentio, quo status Imperii obtinuerint, ut ipsi quoque in communionem juris concedendorum vectigalium vocarentur; certum tamen est, hunc morem jam temporibus Henrici III. Imperatoris invaluisse, & Fridericum I. telonium, Theodorico, Comiti Cliviae ab Imperatore Henrico III.

co III. concessum, tanquam irritum revocasse, addita in Diplomate revocationis ratione, quod in ejusdem concessione, Principum Imperii consensus non requisitus fuerit. (a) Prima autem expressa constitutio, qua Caesaris arbitrium in concedendis vectigalibus, circumscriptum fuerit, est forte, quæ sub Friderico II. in Curia solenni Francofurtana, lata esse deprehenditur. Ipse etiam Fridericus II. propter hanc legem Gerardo, Comiti Gueldriæ, novi vectigalis exactio-
ne interdixit. (b)

(a) FRID. & SANDE Comment. ad Consuet. Geld. l. 2. c. 5. n. 5. ibi: *Dictam concessionem, quæ sine constantia & consensu Principum Imperii facta est, cassavimus.*

(b) v. GUIL. HEDAMI Chron. Traject. ubi: *Quia cum apud Franckenfort in curia solenniter indicta, iudicio præsidemus, per principes, qui ibidem aderant, talis data fuit sententia, & ab iisdem approbata, quod nullam auctoritatem seu Warandiam telonei, in damnum vel præjudicium alicujus, nostra præstare serenitas possit.*

§. XII.

Exacta tamen hujus constitutionis observantia, valde interrupta fuit morte Friderici II. eamque subsecuto interregno. Turbulentis enim ipsius temporibus, inter alias insignes status publici mutationes, jus quoque vectigalia pro lubitu indicendi, sibi asseruerant status Imperii, (a) quod non quidem ex lucidis auctororum testimoniis, utpote quibus in parte destituimur, sed tamen ex ipso effectu, & ex comparatione status ante Interregnum, cum statu post illud, luculenter satis apparet. Hinc & finito interregno, necesse erat, ut Rudolphus Habsburgicus in Comitibus Herbipolensibus, an. 1187. habitis, graviter hanc in rem animadverteret,

C

acer-

De revocatione vectigalium interregni temporibus introductorum, a Rudolpho I. & Adolpho Nasavio.

acerbamque contra omnes, nova vectigalia instituentes, ederet constitutionem, qua in R. Imp. d. a. 1291. reperita legitur. (b) Latius adhuc progrediebatur Adolphus Nassovius Imperator, qui non solum vectigalia, noviter indicta abolere, sed & ea, quæ olim ad reditus Imperatorum spectaverant, a statibus autem detinebantur, revocare tentavit, irrito tamen successu, cum status vehementer contradicerent, atque Imperatori præscriptionem immemoriam, justumque possessionis titulum opponerent. Imo hoc facto præcipue irritasse adversus se Electorum animos videtur.

(a) LEHM. Chron. Spir. L. 5. c. 95.

(b) Ap. LEHM. in Chron. Spir. L. 5. C. 108. p. 556. So gebieten wir, daß niemant kein neuen Zoll, noch Geleit machen und nemmen soll, weder uff Land, noch uff Wasser, und daß alle die Zoll, die mit Unrecht gehöhet sind, anders denn sie von Alters gesehen sind, daß dieselbe Höhunge ab si, und der Zoll belibe, als er zu recht soll, schwer darwider thut, der hat den Land-Frieden gebrochen, und um den Bruch so ist er in der Achte, und in des Babestes Banne, den man jergelich fundet an des Anclases Tage, und in des Legaten Bann, den er über unrechte Zolle zu Würzburg in dem Concilio gekündet hat.

§. XIII.

*Nec non ab
Alberto Au-
striaco suscepta*

Aliquanto feliciorum successum habuit similis Alberti Austriaci conatus. Cum enim durante interregno, in primis Moguntinus, Trevirensis atque Colonensis, Archiepiscopi, vectigalia Rhenana usurpassent, Imperator vindicare illa apud animam constituit. Misit igitur a. 300. ad eos legatos, qui restitutionem vectigalium ablatorum peterent. Cum autem Electores nequaquam a sententia decederent, (a) sed potius Rudolphum Palatinum, judicem constituere vellent, imo de abdicando Imperatore consilia

lia inirent, (b) bellum iisdem intulit, devastatisque illorum ditionibus, ad obsequium illos reduxit, ita ut pacem pangere, vectigaliaque restituere cogerentur.

(a) v. Chron. Colmar. P. 2. p. 61.

(b) v. AVENTIN. l. 7. c. 13. n. 6. it. GERHARDI a ROO Annal. l. 2. p. 62.

(c) Historiam hujus belli latius descripsit LEHM. Chron. Spir. l. 7. c. 3. p. 625. seqq.

§. XIV.

Reditus autem Imperii, ex vectigalibus percipi solitos, quos prædicti duo Imperatores laudabili atque salutari instituto restaurare, omni opera annisi fuerant, paulo post magis adhuc dissipavit Carolus IV. Imperator. Non enim solum nimis prodigum in vectigalibus Imperii alienandis, sed & nimis facilem in novis concedendis, sese exhibuit. Præcipuam huic dissipationi ansam dedit, filii electio in regem Romanorum. Ut igitur electorum lucraretur vota, ipsis tam vetera, quam nova, partim in dominium concessit, partim oppignoravit vectigalia. (a)

(a) v. Chron. Magd. ap. MEIBOM. T. 2. p. 348. DUBRAV. hist. Bohem. l. 22. p. 596. AVENT. Ann. Bojor. l. 6. TRITHEMII Chron. Hirf. ad ann. 1371. LEHM. Chron. Spir. l. 7. c. 40. l. 4. c. 3.

§. XV.

Præterea adhuc de Carolo IV. notandum, ipsum, per Auream Bullam, (a) Electoribus in genere jus percipiendum vectigalium, in territoriis suis receptorum, tribuisse. Quo tamen ipso, nomine jus constituendi pro lubitu vectigalia acquirere, utpote cujus ibi nulla plane fit mentio. Neutiquam vero sententiam CRUGERI. (b) & SCHWEDERI (c) admittere possum, qui, nescio qua ratione

tionem commoti, statuunt, per hunc Aureæ Bullæ textum, primum electoribus, & deinceps demum reliquis statibus vectigalia concessa fuisse. Ex supra dictis enim satis patet, status seculares jam longe ante Caroli IV. tempora, vectigalium concessiones ab Imperatoribus impetrasse.

(a) Cap. 9. theolonea in præterito statuta & indicta percipere.

(b) d. Jur. Elect. difc. 8. §. 2.

(c) Part. Spec. Sect. I. c. 20. p. 335.

*Quia circa ve-
ctigalia consti-
tuenda hodie
obstinet.*

§. XVI.
Expositis hæcenus diversis juris constituendorum vectigalium mutationibus, ad noviora accedimus tempora, quibus, dimisso magna ex parte, jure incerto ac consuetudinario, jure certo ac scripto uti coepit Germania. Statim igitur ac Imperatoribus, Imperium adipiscentibus, Capitulationes præscribi consueverunt, vectigalium quoque jus sollicitè in eodem definitum fuisse deprehendimus. Nobis tamen sufficiat, art. VIII. Capitulationis in vicissimæ nostræ Imperatoris, quo omnia, in præcedentibus Capitulationibus dispersa atque manca, in unum collecta, ac prolixè deducta reperiuntur, tanquam plenissimæ hujus rei normæ inherere, & hac ratione hodiernam juris constituendorum vectigalium faciem exponere. Ipsa vero hæc prolixitas ratio est, cur omnia c. §. vi verba non apponere, sed potius præcipua ipsius capita annotare, simulque nonnullos ejusdem textus, locis convenientibus inserere, apud animum constituerim.

*Imperator
cum Consensu
Electorum
confirmis ve-
ctigalia.*

§. XVII.
In genere ibi hæc traditur regula, quod status, neque propria auctoritate, neque solo Imperatoris consensu freti,

NOVA

nova indicere queant vectigalia. Promittit ergo Imperator, se omni vectigalium concessione abstenturum esse, (a) nisi antea consensum Electorum unanimum obtinuerit, (b) ita, ut illa, quæ non requisito hoc consensu exercentur, ab Imperatore non defendi, sed potius tolli debeant. (c) Notandum etiam, hunc consensum olim qualicumque modo peti potuisse, ita, ut etiam singulorum vota separatim, & successu temporis conquirere liceret. Sed cum multis, hic procedendi modus obnoxius animadverteretur periculis, in capitulatione Ferdinandi III. art. 20. consensus Electorum collegialis exigi cœpit, quia in consensu collegii, & mutua deliberatione, negotia magni momenti magis examinari, atque accuratius expendi solent. Nondum vero hac ratione prioribus incommodis satis occursum erat, cum casus forte existere posset, ut maxima Electorum pars, nullum ex vectigali, noviter concedendo, damnum sentiens, contradictionibus unius, aut duorum Electorum, damnum exinde percipientium, neglectis, facile in indictionem vectigalis consentiret. Sequentibus igitur capitulationibus dispositum fuit, ut servato consensu collegiali, concessio vectigalium inter ea referretur negotia, quibus expediendis, non nisi unanimita Electorum vota sufficerent. Et jam olim ipsos per peculiare literas consensum suum impertrivisse, restatur diploma FRIDERICI Sapientis, apud MULLERUM.

(d) Nullam igitur, neque Pontificis, neque concilii Lateranensis, (e) circa constitutionem vectigalium, agnoscimus autoritatem.

(a) a. VIII. Cap. noviss. Wir sollen und wollen auch keinen Zoll von neuen geben.

(b) Quod ibidem sollicite his verbis exprimitur: Es sey denn, nicht allein mit aller und ieder Churfürsten Wissen und Willen, Zulassen

lassen und Collegial-Rath, auch einhelligen Schluß; also in diesem Stück verfahren, daß keines Churfürsten Widerrede, oder Dissens dargegen, und dergestalt alle und jede in Dero Collegial-Stimmen einmüthig seyn, maßen disfalls die majora nicht zu attendiren, und ohne die *omnium* nichts zu Stande zu bringen.

(c) v. a. 19. Cap. noviss. auch zu Behauptung der neuerlichen, ohne Consens derer Churfürsten, und sonstem demvorher gegangenen 8. Articul zu gegen, unternommene Zölle, Auflage und Attentaten, einigen Proceß oder Mandata nicht erkennen. Idem habetur in I. P. O. a. 9. §. 1. ibi: *tolantur vectigalia & telonia penitus, quæ sine consensu Imperatoris atque Electorum Imperii invecita sunt.* Spectat huc Edictum D. Leopoldi, ap. Cl. LUNIG. Reichs-Arch. P. Gen. p. 506.

(d) Im Reichstags-Theatro unter Kaiser Friderico V. p. 141.

(e) Itaque non attenditur in Germania e. super quibusdam. 30. §. præterea X. d. V. S.

§. XVIII.

*Ad quam
tempora, origo
consensus Ele-
ctoralis refe-
renda sit.*

Quibusnam autem temporibus electores egregiorum hocce jus, exclusis reliquis statibus, (quorum consensus, uti ex exemplis supra allatis patet, olim pariter necessarius erat) sibi solis asseruerint, non certo constat, probabile tamen est, originem hujus rei partim ab interregno, partim vero ab iis temporibus derivandam esse, quibus Electores concedere capitulationes soli coeperunt, & ita antiquissimis juribus suis prospiciendi, occasionem optimam nacti sunt. Id certum est, temporibus adhuc Friderici III. vectigalium constitutionem Imperatori cum omnibus statibus communem fuisse. Omnes enim status in concessionem vectigalis an. 1468. Rudolpho, Episcopo Herbipolitano factam consenserunt. (a) Jam antea tamen Ruperus Rex promiserat, se nulla nova ad Rhenum vectigalia,

lia, sine Electorum consensu constituere velle. (b) Et tamen non semper observata fuisse, docet ve Ctigal, a Friderico III. a. 1487. Episcopo Salisburgensi, propria auctoritate concessum. c)

(a) Cl. LUNIG. I. Contin. 3. Sortf. p. 336.

(b) ID. P. Gen. I. Cont. p. 28.

(c) ID. I. Contin. 3. Sortf. p. 119.

§. XIX.

Non omnes igitur status in consortium juris confutendorum vectigalium vocantur. Haud leve quidem huic sententia obstat videtur argumentum, ex Instrumento Pacis Mon. a. 10. §. 13 desumptum, ubi auctoritate omnium Imperii statuum, Vectigalia ad litora, portusque Pomerania & Megapoteos, in Suecos transferuntur. Sed peculiaris ac specialissimus fuit hic casus, ex quo nulla plane generalis potest formari regula, cum ibi de plenaria, ab omni Germania, Regi Sueciae praestanda satisfactione ageretur. Istamen, qui ex novo vectigali damnum sibi imminere putant, illud beneficium relictum fuit, ut gravamina sua Electoribus exhibere queant. Fuit haec ratio, cur Silesia status novo Gluckstadtensi vectigali tam acriter se opposuerint. (a) Quibus deinde accessere status, imprimis circuli Saxoniae superioris & inferioris, qui omnia exinde ad se redundatura damna prolixè demonstrarunt. (b) Hoc autem beneficio fruuntur maxime vicini, & status circuli, ad quem novum vectigal petens refertur. (c) Transmissa monita bene ab Electoribus perpendenda, atque examinanda sunt. (d) iisque pro gravibus habitis, vectigalis concessio petenti deneganda est. (e) Ex quo ipso patet, eadem monita, si ex mera contradicendi libidine, aut aliis parum solidis causis profluant, minime attendenda esse. Suo

exemplo

Quatenus veli-
qui Imperii
status ad con-
stitutionem
vectigalium
concurrant,
definitur.

exemplo illud comprobavit civitas Bremensis. Hæc enim, cum vectigali, comiti Oldenburgico, ab Imperatore & Electoribus concessio, ac in Instrumento Pacis a. 9. §. 2. stabilito, pertinaciter se opponeret, an. 1652. banno notata, eoque subsequenti demum anno, post præstitam cautionem de non amplius turbando, absoluta est. (f) Cum etiam porro æquum sit, ut statibus, qui legitimo observato modo, vectigalia acquisiverunt, & ita jus quoddam quæsitum nacti sunt, non temere per novas vectigalium concessiones præjudicium inferatur, promittit Imperator, se una cum Electoribus omni opera hoc præcavere velle. (g) Ex qua ratione fit, ut illi, qui, dum vectigal petunt, antiquum quoddam in loco designato vectigal retinuerunt, privilegium suum sub & obreptitie obtinuisse credantur.

(a) Memoriale statuum Silesiæ exhibet Cl. LUNIG. in script. illustr. p. 85.

(b) ID. Reichs-Archiv. T. III. p. 596. 606.

(c) a. VIII. Capit. Noviss. sondern auch die interessirte benachbarte und derjenige Kreis, in welchem der neue Zoll aufgesetzt ist, darüber gehöret.

(d) Ibid. Deren darwider habende Bedencken, und Beschwerden gebührend erwogen, etc.

(e) Ibid. und nach befundener Billigkeit, beobachtet werden.

(f) Protocollum Senatus Imperii hac in causa, extat ap. LONDORP. T. 6. p. 802. seqq. Rationes juris Oldenburgici leguntur ap. Cl. LUNIG in der Grund-Veste p. 2. p. 523. Conf. BURGOLDENS. disc. ad Instr. pac. p. 3. §. 12.

(g) Ibid. und neben dem Churfürstl. Collegio, jedesmahl dahin sehen, damit durch die ertheilende neue Zölle und Concessionen, andere Churfürsten, Fürsten und Stände, an ihrem vorhin habenden Zoll-Einkünften und Rechten, keine Verminderung, Nachtheil, oder Schaden zu leiden haben.

§. XX.

§. XX.

Cum autem ante omnia in concedendis vectigalibus ^{quid imprimè} petitis, ad ipsorum quantitatem respiciendum sit, fieri solet, ^{circa consuetu-} ut Electores, antequam consensum suum impertiantur, ^{enda vectigalia} omnibus vectigalis circumstantiis, se a petente certiores ^{soleas.} reddi curent. Quod accidit a. 1619. Comiti Oldenburgico, electorum consensum, ad indicendum novum vectigal, imploranti, utpote cui ab electoribus injungebatur: **Das er zuörderst eine leibige Zoll-Rolle begreifen, und dieselbe dem Chur-Fürstlichen Collegio, ad referendum & approbandum übergeben solle.** (a)

(a) LIMNÆUS ad Capit. Ferd. II. a. 18.

§. XXI.

Quemadmodum vero omnium legum ea est indoles, ^{Vectigalia,} ut effectum suum non facile in præteritum, sed solum ^{olim legitime} in futurum exerant tempus; ita & nova hæc lex, de ^{concessa confir-} consensu electorum unanimi lata, vectigalia illis temporibus ^{mantur.} concessa, quibus concessio eorundem, vel a solo Imperatore, vel a majore Electorum parte, adhuc penderet, minime irrita reddere potest. Expressa potius Capitulationis lege provisum est, (a) possessores in quietâ illorum possessione relinquendos esse, addita simul hac æquitatis ratione, quod vectigalia, prioribus seculis, legitimis illorum temporum adhibitis requisitis, concessa, æque legitimo niterentur fundamento, ac ea, in quibus concedendis, hodiernæ observarentur solemnitates. Clausulam hanc adjici, ipsa Electorum suadebat utilitas, utpote qui, majorem vectigalium partem tenentes, omni meliori modo sibi prospicere, consultum duxerunt.

D

(a) a. 8.

(a) a. 8. Cap. nov. Doch ohnbeschadet der, vor Aufrichtung gegenwärtiger Wahl-Capitulation, mit Beobachtung der zu selbiger Zeit erforderlichen Requisitionen, gewilliget, und von unsern Vorfahren, Röm. Käysern, absonderlich denen Churfürsten des Reichs ertheilte, und in Observanz gebrachte Zoll-Concessionen, Prærogationen und Perpetuationen. Perpetuationis ideo expressa facta fuit mentio, ne ratione vectigalium, a Carolo IV. Electoribus oppignoratorum, & ob non factam reuisionem, per longinquam possessionem perpetuatorum, ipsis ulla unquam moueretur controversia.

§. XXII.

Littere Reversales singulis Electoribus ante concessionem privilegii exhibenda sunt

Restat adhuc singulare quoddam notandum, vectigalis concessionem præcedens, quod in eo consistit, ut vectigal petens, literis reversalibus exhibitis, (a) Electoribus beneficii accipiendi auctoribus, plenissimam ab eodem spondeat immunitatem. (b) Idque ad stricte observatur, ut ante exhibitionem harum literarum, non emanare debeant vectigalium concessiones. (c) Imo Imperator promittit, se velle illos, qui debitas dictas literas nondum tradiderint, sub comminatione privilegii concessi amittendi, ad officium redigere. (d)

(a) a. VIII. Cap. Noviss. Auch sollen und wollen wir diejenigen Stände. 2c.

(b) ibid. mehrgedachte Churfürsten, deren Gesandte und Räte, und deren Wittben und Erben, bey ihren Ein- und Abzug, wie auch ihrell Interthanen, Diener, Zugewandte und andere gefreyete Personen, auch derer selben Haab und Güther. 2c.

(c) ibid. denen aber, so ins künfftige obbeschriebener massen, neue Zölle, oder der alten Ersteuerung, oder Prorogation erhalten werden, wollen wir von Herausgebung solcher Reversale, unsere Käyserliche Concessionen keines wegess ausfertigen, noch ertheilen lassen.

(d) ibid. auch bey Verlust des concedirten Privilegii.

§. XXIII.

§. XXIII.

Omnia ea, quæ hæcenus de modo & requisitis concessions novi vectigalis faciendæ dixi, etiam ad augmentum ac prorogationem veteris, itemque ad perpetuationem temporalis vectigalis, applicanda sunt, ita, ut in augendis exiguis, & prorogandis iis, quæ ad certum tempus concessa fuerunt, pariter ac in concedendis novis, nihil decernat Imperator sine consensu Electorum unanimi, (a) & antequam statuum vicinorum gravamina audita ac remota fuerint. (b) Optimo consilio hoc statutum est, cum, si ad effectum respicias, vectigalis veteris augmentum, vel temporalis prorogatio ac perpetuatio, paria cum novi concessione involvat incommoda, pariaque cum eadem tribuat lucra. (c) Accedit, quod omnes, de vectigalibus concedendis, lætæ constitutiones, inanes forent, si aut soli Imperatori, aut statibus ipsis, facultas vetera prorogandi competeret.

*De augmento
ac prorogatione
vectigalis.*

(a) v. Cap. noviss art. VIII. ibid. noch einige alte erhöhen, oder prorogiren lassen, auch von uns selbst keinen aufrichten, erhöhe, oder prorogiren, &c.

(b) Ibid. oder ein alter erhöhet, prorogiret, oder perpetuiret werden will, &c.

(c) Lucra scil. intelligenda sunt ratione vectigal exercentis, damna vero ratione illorum, qui eidem sunt subiecti. Bene recensentur hæc incommoda R. I. d. a. 1576. ubi postquam in §. 116. novi vectigalis erectionis, & veteris extensionis fit mentio in §. 117. ita pergitur: Dadurch (scil. utraque prædicta ratione,) denn nicht allein die gemeine Gewerbe, Commercen, Viehhalten, und alle Handthierung zu noch höhern Aufschlag, Werth und Theurung merklich getrieben, auch leichtlich Ursache zur Ungedult, und schädlicher Empörung geben möchte, &c.

§. XXIV.

Verba promotoriales haud stande.

Adeo vero invisa sunt novæ vectigalium concessiones, ut omnibus modis ipsis praestructum, fuerit, & Imperator quoque promiserit, se nullis plane literis commendatiis, consensum Electorum promoturum esse. (a) Hujus dispositionis ea potissimum videtur esse ratio, ut Electorum ad vectigalia concedenda consensus, eo liberior esset. Namque commendationes, a superiore factæ, terminos nudi consilii egredi, & sapissime cum vi quadam coactiva conjunctæ esse solent, aut ad minimum metum futuræ indignationis injiciunt.

(a) vid. Cap. noviss. ibi: Keine Vertretung oder Promotorial-Schreiben an die Churfürsten geben, noch ausgehen lassen, sondern dieselben (se. vectigalis concessionem petentes,) schlechterdings, einer Collegial-Versammlung der Churfürsten zu erwarten, erinnern.

§. XXV.

Argumenta eorum refutantur, qui vectigalium constitutionem soli Imperatori vindicant.

Gravia sane, atque maximi ponderi sunt argumenta, quibus necessitatem requirendi consensus Electorum in constitutione vectigalium, firmavi. Non tamen defuerunt, teste KLOKIO, (a) qui verissimam hanc assertionem, in dubium vocarent, variisque excogitatis rationibus, jus constituendorum vectigalium soli Imperatori assererent, quas paulo speculius evolutas, breviter refellemus. Primum illorum fundamentum continetur, R. I. d. a. 1576. (b) quo status nonnulli, in indicendis novis vectigalibus, neque Imperatorium, neque Electoralem consensum, requisivisse dicuntur. Ubi particulam, *auch*, sibi favere, atque ex verbis subsequenibus illud argumentum duci posse credunt, quod e contrario illi minus reprehendendi forent, qui al-

teru,

teretro consensu, in concedendis vectigalibus inniterentur. Sed contra naturalem suum significatum detorquentur hæc verba, cum particula **aut**, hoc loco minime pro disjunctiva habenda sit, sed potius eandem habeat vim, ac particula **und**. Porro hujus §vi. interpretatio tum ex legibus antiquioribus, Imperatoris arbitrium in concedendis vectigalibus circumscriptentibus, tum etiam ex legibus coætaneis, Capitulationibus scilicet Caroli V. ac Ferdinandi I. petenda est. Ex qua ipsa ratione, alterum adversariorum argumentum, ex eodem R. I. §. **Dadurch & quidem ex verbis: Zu unserer Kayserslichen besondern Hoheit und Reservaten** etc. etc. desumptum, sua sponte corruit. Vox enim reservati hic non in sensu ordinario, quo jus, soli Imperatori competens denotatur, sed in sensu specialiori, quo pro jure, imperatori cum Electoribus communi accipitur, venit, quod ex verbis c. §vi. subsequentibus clarius redditur. (c) Imo & reservati vox hoc loco opponitur juribus comitialibus, quorum decisio ad omnes imperii pertinet status. Nec majoris est ponderis tertium a KLOCKIO in medium prolatum argumentum, quod Imperator facultatem habeat dispensandi circa vectigalia. Textus enim R. I. d. a. 1576. §. **Derohalben**, 120. admodum corrupte ibi allegatur. Quod si igitur vera ipsius verba inspiciamus, (d) facile deprehendemus, iisdem potius provisum esse, ut Imperator cum Electoribus de negotiis vectigalium judicaret. Verba autem c. §vi. finalia, vel de sola confirmatione eorum, quæ a Commissariis Casareis gesta fuerunt, vel, quod verosimilius est, de nuda executione illorum, quæ inter eosdem & legatos electorum decreta fuerunt, agunt. Ultima denique

niſque adverſariorum ratio contradicendi in nuda verſatur præſumptione, quod ſcilicet nimis durum ſit, poteſtatem Imperatoris hæc in parte, adeo æctis circumſcribere limitibus, ut ne quidem juſta ex cauſa, vectigalia queat concedere. Sed de eo intempèſtively ſolliciti ſumus, an quædam lex, vel nimis dura, vel nimis mitis videatur, nobis potius ſufficiat, monuiſſe, de hæc ipſa juſtitia, judicium non penes ſolum Imperatorem, ſed ſecundum diſpoſitionem legum noſtrarum, ſimul penes Electores eſſe. Omnia hæc dubia ex ipſis legibus Germanicis moventur. Jam vero etiam juris Romani propugnatores magno cum impetu ſententiæ noſtræ obijciunt l. 10. ff. d. publ. Sed levitas hujus objectionis cuilibet patet. Siquidem leges patrias legibus peregrinis, ſub expreſſa derogationis clauſula non receptis, poſtponere, imo nec enervationem earundem, per leges Germanicas poſteriores factam, agnoſcere velle, occacati præjudiciis animi eſt indicium. Solæ enim Imperatoris capitulationes, omnes allatas objectiones ſatis ſuperque evertunt, quod & ipſe KLOCKIUS tandem ſateri cogitur. (e)

- (a) de Contribut. Cap. 3. n. 119. ſeqq.
 (h) §. ibi ohne unſern Kåyſerlichen Conſens, auch ohne Bewilligung unſerer, und des Reichs Churfürſten ꝛc. ꝛc.
 (c) Quæ ſic ſonant: Denn ſo wohl zu unſerer, als auch der Churfürſten Reputation, Verachtung und Schmäherung ꝛc. ꝛc.
 (d) Quæ ſequentem iſto modum ſeſa habent: Welches alsdenn (ſc. relations, a Ducibus, præfectis & ſtatibus circularibus de illicitis vectigalium novorum indictionibus, veterumque extenſionibus, faciendas) unſere anweſende Kåyſerliche Commiſſarien, und der Sechs Churfürſten abgeordnete Råthe, erbrechen, verleſen, was darinnen ferners zu thun, ſich ver gleichen

gleichem, und uns dessen zum förderlichen berichten sollen.
Darauf wir alsdann die gebührende Nothdurfft fürnehmen
und verschaffen wollen.

(e) d. Contrib. l. c.

§. XXVI.

Perlustravimus clarissimas de jure concedendi vecti- *Sanctionum*
galia latas constitutiones. Leges autem, sanctione qua *penalium ne-*
dam pœnali contra transgressores haud munita, a quoli- *cessitas asseri-*
bet pro lubitu negligi solent, quæ infelicitas inprimis Ger- *tur.*
mania nostra obligit, cujus egregia maxime, ac salutaria
instituta, a statibus potentioribus sæpius impune violata fu-
isse, deprehendimus. Ne igitur utilissimis hisce legibus
pari ratione derogaretur, gravibus adjectis clausulis pœna-
libus, providere voluerunt Electores. Singulas pœnas,
pro ratione delicti, aut graviores, aut leviores, jam per-
curremus.

§. XXVII.

Pœnarum, in abusum vectigalium statutarum inssi- *Pœna abusus*
tiones, præcedunt admonitiones de corrigendo delicto. *vectigalium*
Prima emendationis cura ducibus circularum relinquitur,
utpote quorum est Status, in jure constituendi vectiga-
lia, potentia suæ limites excedentes, de futuro periculo
sollicite admonere. At, cum sub ejusmodi vectigalium
abusibus, ipsorum quoque circuli Ducum interesse
forte latere, & ita status lædentes semper se excusare
possent, admonitionem prætere solitam, non factam
esse; In hunc quoque casum statibus, exinde damnum
percipiendibus, prospectum fuit, ut tunc admonitio-
nis faciendæ officium, vel alteri Circuli directori, vel re-
liquis statibus Circularibus incumberet. Hac igitur ad-
moni-

monitione facta, & a laudentibus non statim attenda, ea poena extensionis vectigalis illicita statuitur, ut suspensio ejusdem ipso facto locum habere debeat. Hac tamen servatur differentia, ut communitas, vectigali abutens, 30. annorum, alius vero status Imperii tanti temporis suspensione coërceatur, usque dum in ipsius demum successore jus exercendi vectigal suspensum, iterum reviviscat. (a)

(a) Omnia hæc in a. VIII. capit. noviss. disposita leguntur his verbis: Gestalt auch ieder Churfürst, Fürst, und Stand so sich der habenden Zoll-Gerechtigkeit mißbrauchet, und diese mehrer oder weiter, als er befügt, ⁼⁼⁼ erhöhen und erstrecken würde, dieser mit der That selbst, wenn er nicht alsobald solchen Excels. auf zuvorbeschehene Erinnerung der Creysz-ausschreibende Fürsten mit Ernst abstellen würde, so lang ein solcher Churfürst, Fürst oder Stand am Leben seyn würde, und eine Communität, auf 30. Jahr würcklich verfallen, und verwirfet, und derentwegen a competente judice alsobald ad declarationem geschrie en werden ic. ic. & deinde: Wenn einer aus denen Creysz-ausschreibenden Fürsten, mit Mißbrauchung der Zolls-Concessionen selbst interessiret wäre, die Ermahnung dem andern mit ausschreibenden Fürsten obliegen, im Fall aber beyde interessiret wären, oder ihr Amt darunter zu beobachten unterlassen, solche Ermahnung denen andern Ständen des Creyses zustehen solle.

§. XXVIII.

*Quoniam olim,
in nova vecti-
galia iudicem
ter, poena sta-
tuta fuerint.*

Contra illos autem, qui plane nova indicere vectigalia ausi fuerint, Jure Canonico excommunicationis poena (a) statuitur, quam etiam Rudolphus I. edicto suo, circa vectigalium indictiones edito, inferi curavit. (b) Veterem, nova vectigalia indicentes, Coercendi rationem, antiqua tradunt Imperii leges. Ex Recessu enim Imp. J.

a. 1236.

-10011

a. 1236. (c) nec non ex Reformatione Sigismundi Imperatoris (d) constat, in illicitam novorum vectigalium constitutionem, poenam robaria statutam fuisse, qua leges, Wenceslai adhuc temporibus, executioni mandata fuere. (e) Nec minus notatu dignum est, quod olim nobiles, ob illicitorum vectigalium exercitium, a torneamentis exclusi fuerint. (f)

(a) c. 10. X. d. censibus. ZIEGL, d. Jur. Maj. l. 2. c. 6. §. 12.

(b) H. Und des Pabestes Bann, den man jegetlich fundet, an des Anclases Tag.

(c) ibi: Daß niemand keinen Zoll nehme, wenn zurecht; wer das breche, den soll man halten für einen Straßen-Räuber.

(d) c. 2. n. 2. Wer den Zoll mit Gewalt nehmen will, ist er ein Herr, so mag ihn jederman angreifen.

(e) v. LEHM. in Chron. Spir. l. 5. c. 27.

(f) v. LIMNÆUS in Jur. Publ. l. 6. c. 5. n. 68. sq. ubi a. 9. Derer Thurnier Artikel verbotenus recenset.

§. XXIX.

Alia hodie contra illicita vectigalia procedendi ratio ^{Et quid hodie,} observatur, ita, ut processus fiscalis, (a) atque necessitate ^{circa poenas il-} urgente, mandata sine clausula, aliaque remedia conveni- ^{lis instigendas} entia, decernenda sint. (b) Imo promittit Imperator, se ^{obtinere, expo-} velle, actoribus etiam non existentibus, inquirere, quoni- ^{niur.} am jure singula Germaniz vectigalia exerceantur, & eo pro insufficienti habito, illa abolere. Ut autem eo majori fiducia, de singulorum justitia, vel injustitia, sententiam ferre queat, circuli directoribus injunctum fuit, ut de omnium vectigalium origine, atque titulo, Imperatorem certiores redderent. Cum etiam metueretur, ne ipsi Circuli directores, ut status circuli, plerumque potentiores, contra leges, vectigalium indictionem prohibentes, sapius peccarent, hoc casu

E

cui-

cuiuslibet statui gravato, atque vicino, facultas ea de re Imperatorem instruendi relicta fuit. (c) Modum supplicandi contra illicita vectigalia, tradit Rec. Imp. d. a. 1576. §. 118. 119. isque quinque potissimum sequentibus absolvitur momentis: 1) Quod illa res omni jure sit prohibita, nulloque modo justificari queat. 2) Quod mercium caritatem efficiendo, publicæ contrarietur utilitati. 3) Ne ad arma deveniatur, scandalaque inde dentur, metuendum sit. 4) Quod suspiciatur contra reservata Imperatoris, & 5) in ejusdem & Electorum insignem contemptum.

(a) a. g. cap. noviss. in gleichen unserm Kaiserlichen Fiscal, gegen dieselbe schleunigst zu verfahren anbefehlen.

(b) Ibid. Wollen wir durch Mandata sine clausula, und andere behörige Rechts-Mittel, auch sonst, in alle andere mögliche Wege abhalten.

(c) Ibid. So sollen und wollen wir, uns dessen bey jedes Creyses ausschreibenden Fürsten erkundigen, darüber auch eine Specification geben lassen, wie weniger nicht, eine solche Specification oder Information der Sache, auf dem Fall, da etwa die Creys-ausschreibenden Fürsten selbst, gegen diese Verordnung der Zolle wegen, handeln solten, von den benachbarten und gravirten Ständen ein- und annehmen.

§. XXX.

Quamvis etiam alias in Imperio Germanico, acerbis prohibeatur constitutionibus, ne quis, neglecta magistratus competentis auctoritate, sibi ipsi, privata ausu, jus diceret, in hoc tamen casu, ob insignem commerciorum ac libertatis favorem, ingensque, quo harum legum transgressores digni sunt, odium, statibus laxis permittitur, propriis viribus sese in pristinam vindicare libertatem, omnemque illicita vectigalia exigentium conatum, si non aliter id fieri

*Permittitur
statibus pro-
priis viribus,
incommodis
novorum ve-
ctigalium se
subducere.*

fieri possit, etiam vi atque armis reprimere. (a) Mitiora tamen aliquando adhibita fuisse remedia, historia nos docent, quando neque ad lites judiciales, neque ad arma provocare, status consultum duxerunt. Ita, cum Carolus IV. Imperator, nova ad Rhenum constitueret vectigalia, civitatumque vicinarum, maximam exinde jacturam sentientium, querelas rejiceret, civitas imprimis Argentinenfis liberam Rheni navigationem catenis prohibuit, & hac ratione obtinuit, ut Electores Rhenani ulro novorum vectigalium exactioe abstinerent. (b) Aliud illustre exemplum nobis præbent, Moguntinus, Trevirensis & Palatinus Electores. Hi enim, postquam urbs Coloniensis an. 1459. novum in Rheno vectigal exerceret, conventionem inierunt, se subditis suis, transvectione mercium perditiones Colonienses, interdicare, omnesque a Colonia advenientes, repellere velle. (c)

(a) a. VIII. Capit. noviss. und solle darneben einen jeden Churfürsten, Fürsten und Stand, die freye Reichs-Ritterschafft mit begriffen, erlaubt seyn, sich und die Seinigen, solcher Beschwerden, selbst so gut er kan, zu erledigen und zu befreyn. His verbis, in casum deficientium remediorum ordinariorum juris, remedia extraordinaria, e. g. retorsio, imo & defensio violenta, permittuntur.

(b) Fafius hæc tradit SCHATEN, in Annal. Paderb. ad an. 1351.

(c) v. LEHM. in Chron. Spir. l. 7. c. 120.

§. XXXI.

Sicut autem maxima quoque perspicuitatis cura, in concinnandis legibus adhibita, non prohibere potest, quominus multi in ipsarum fraudem tendant, poenæque ipsiusgalia alio sub titulo exigunt. Statuta, se subducere conentur; ita & idem legibus, de vectigalibus latis, obigit fatum. Cum enim status Imperii,

ob expressas admodum prohibitiones, jus indicendorum vectigalium, via directa sibi asserere haud possent, astutiam in auxilium vocarunt. Hinc vectigalium quidem nomine plane abstinerunt, re ipsa tamen, alio tantum sub titulo, vectigalia exegerunt. Promanavit hoc ex fundamento, gravis inter duces Luncburgicos & civitatem Hamburgensem, de stapulae justitia, agitata controversia, ejus praecipua argumenta exhibet LUNIGIUS. (a) Ob maximas igitur, hac de re, apud Imperatorem ac status motas querelas, huic quoque incommodo, remedium quaesivimus, & non solum jam Reversibus Imperii (b) illicita ea facta improbara fuerunt, sed & in capitulatione (c) promissit Imperator, se omnibus ejusmodi exactionibus coercendis, operam daturum esse.

(a) In selectis script. illustr. p. 787.

(b) R. J. d. a. 1575. §. Weiters : 18.

(c) A. VIII. cap. noviss. mit gewissen Aufschlag, unter dem Namen Accis, Ungeld, Niederlag, Stand- und Markt-Rechten, Pforten, Brücken und Weg, Kauf-, Haus-, Renth-, Pfaster, Steinführen und Cento-Gelder, Multer, Steuern, und andern dergleichen Imposten, zu beschweren, solches aber in dem Effect und Nachfolg, für nichts anders, als einen neuen Zoll, ja oftmahls weit höher zu halten; So sollen und wollen wir, bald bey Annehmung unser Regierung, hierüber gewisse Information einziehen, ic. ic. und dieselbe ohne Verzug einstellen und aufheben.

§. XXXII.

Jus constituendi vectigalia nunquam praescribitur.

Postquam de natura atque indole juris constituendorum in Germania in vectigalium actum, satis inde colligitur, quam individuo, idem illud jus cum majestate, jungetur nexu; Quae ratio efficit, ut nullum omnino, in eodem

dem acquirendo, præscriptioni locum concedamus. Probe enim distinguendum inter jus constituendi vectigalia, & jus eadem jam constituta percipiendi. Hoc præscriptioni obnoxium esse, haud dubito, idque in altera hujus dissertationis sectione fusius deducendum erit. In illo autem, utpote quod partem majestatis, cum subito plane non communicabilem constituit, omnis præscriptio merito cessat.

Quamvis enim non regalia modo præscriptione acquirantur, sed & indefinito vectigalia exercendi jure, nonnulli imperii status gaudere se contendunt; exinde tamen neutiquam ad jus constituendi in Germania vectigalia, validum ducitur argumentum. Namque hoc multo latius patet, & inter ea refertur regalia, quæ ob arctissimum, quo utilitati publicæ junguntur, vinculum, a summo Imperante plane separari nequeunt, quæque summum Imperium ab una, & generalem subjectionem ab altera parte involvunt. Alterum e contrario legitimam concessionem requirit, & cum nihil aliud sit, quam generalis quædam vectigalia exercendi facultas, Imperio adhuc, tanquam superiori acceptum referendum est (a). Ipsi vero Imperii status, insigni hoc jus sibi asserentes, sunt Serenissimi Austria Archiduces, (b) ac Electores Brandenburgici. (c) Valde tamen nostris temporibus, horum jus in dubium vocatum fuit, occasione novæ ejusdem, à domo Brandenburgica, petitiæ confirmationis. Imprimis autem acriter se opposuerunt, Palatinus atque Hanoveranus Electores, de veritate atque observantia hujus privilegii maxime dubitantes, ita, ut confirmatio Imperatoris haud obtineretur. (d)

(a) ZIEGL. d. Jur. Maj. l. 2. c. 6. §. 4. seq. v. GROTI. Jur. B. & P. l. 2. c. 4. §. 12. seq.

E 3

(b) In

- (b) In confirmatione privilegiorum Austriacorum ita illud exprimitur: Daß die Erb-Herzoge mögen in ihren Fürstenthumen, Herrschafften und Landen, die sie haben, oder in fünffrige Zeit gewinnen, sich aller Gewaltfam gebrauchen, mit Freyung zu geben, neue Aufschlag, Maut, Zoll und andere Mehrung, ihren Nus und Nentz zu machen, und aufzusetzen. LIMN. Jur. Publ. l. 5. c. 2. p. 40.
- (c) Derivat illud privilegium a Friderico III d. a. 1456. quod extat ap. Cl LUNIG. im Reichs-Archiv. P. Spec. Sect. 3. p. 308. it SCHEPLIZ. ad Consuet. March. P. 4. T. 5. S. 3.
- (d) Ill. AUCTOR des Europäischen Herolds p. 281.

§. XXXIII.

Quaestio ventilatur, an quilibet status, propria auctoritate vectigal de loco in locum transferre queat.

Multo clarioribus, concessio, extensioque vectigalium definita fuit, legibus, quam quidem eorundem translatio. Itaque difficilior est quaestio, an vectigal, in certo territorii loco exercitum, propriis status Imperii auctoritate, in alium queat transferri locum? ad quam recte decidendam, distinguendum erit, utrum in diplomate concessionis, vectigalis exactio ad certum quendam locum adstricta fuerit, nec ne. Priori casu quaestio negative erit resolvenda. Imperator enim ac Electores, non nisi ad designatum locum, in concedendo vectigali, respexerunt quorum intentionem sane quilibet sequi debet. Status etiam vicini ac circulares, quatenus vectigal in eo loco exigendum erat, vel nullas plane excitarunt contradictiones, vel ab iisdem denique abstinerunt. Translatio autem, novi plane vectigalis præ se fert speciem, cum pariter ac si novum constitueretur, partim liber loci, noviter electi, aditus restringatur, partim de eodem, neque Imperator, neque Electores cogitaverint. Accedit imprimis, quod fortasse ex hujusmodi translatione, vicini Imperii status

status damnum percipiant, & igitur causæ cognitio præcedere, ipsorumque monita bene expendi debeant. Non sufficit igitur, transferentem probare, se ex translato vectigali non majora capere emolumenta, quam ex veteri, cum hic præter lucrum transferentis, quam maxime etiam damnum statuum vicinorum & circularium, probe considerandum veniat. Neque solidior translationis defendendæ ratio erit, si transferens allegaverit, veterem vectigalis locum, vel natura, vel casu fortuito adeo fuisse destructum, ut non amplius ibidem exigere possit. Quod si enim hic casus prævideri potuerit, sibi impetret transferens, quod in petendo vectigali, non alium potius commodiorem, ejusmodique periculis minus obnoxium locum, sibi definitur petierit. Eadem responsione occurrere poterit illis, qui translationis suæ eam tradunt causam, quod mercatores, cæteraque personæ, vectigali subjæctæ, ob situm loci, facile per alias vias incedere, & ita vectigal defraudare possent. Namque tale incommodum aliis removeri poterit modis, ut ideo nulla indigeat translationis susceptione. Si autem verus casus quidam fortuitus acciderit, illum patienter ferre tenetur, & nullo juris prætextu, ab aliis statibus restitutionem ac compensationem damni exigit. Existente vero casu, quo ex vectigalis translatione, neque ullum in alios detrimentum, neque majus in ipsum transferentem, redundet lucrum, neque alia circumstantia dubium pariat, tunc demum ad eam Imperatoris atque Electorum consensum experere, haud necessarium dixeris, cum ratio, cur hic consensus alias exigendus erat, hic cessare videatur. Hoc multo magis obinet, si ex concessionis diplomate appareat, vectigal toti inhærere territorio,

torio, non vero certo cuidam loco annexum esse. Sed nec exempla firmandæ nostræ thesi desunt. Ita, cum gravis illa, inter Comites Württembergicos & civitatem Eslingensem agitata controversia componeretur, in transactione, an. 1454. & 1477. iuxta, expressâ Imperatoris, in translationem vectigalis consentientis, fit mentio. (a) Contra Archiepiscopum Colonensem, proprio ausu vectigal transferentem, ad petiitum civitatis Colonensis, mandatum sine clausula, a Camera Imperiali decretum fuisse, restatur BOCERUS. (b) Alia simili in causa, præjudicia, quæ emanarunt, leguntur apud Mindanum. (c) His bene iudicatis, sua sponte corruit sententia eorum, qui translationis potestatem statibus indistincte, ex ea vindicant ratione, quod jus exigendi vectigalia annexum sit totius territorii. Hoc enim nunquam eo respectu defendi poterit, ut exinde liberum statuam, in transferendis vectigalibus, arbitrium eliciatur, quæ in re consentientem habemus ZIEGLERUM. (d)

(a) KNIPSHILD. d. civit. Imp. l. 2. c. 18. n. 5.

(b) d. Regal. c. 2. n. 195.

(c) d. mand. jud. l. 2. c. 42. n. 17. sq.

(d) d. I. M. l. 4. c. 10. §. 6. sqq. Conf. l. 10. ff. d. publ.

§. XXXIV.

De Jure Stapula.

Affinia vectigalium sunt jus stapulæ, emporii, ac geranii. Imo stapulæ sæpius nihil aliud est, quam species quædam vectigalium, (a) quæ plerumque circa exoticas versatur merces. Nihil tamen impedit, quo minus alias quoque completi possit res, cum illud ab arbitrio concedentis pendeat. Hinc merces, stapulæ subjectæ, vocantur *Staffelbare Güter*, *Staffel-Güter*, & recte distinguuntur *von denen Meß-Gütern*. Jus autem stapulæ triplex est. Nam quando-

quandoque eo solum tendit, ut merces, intra certum districtum transseantes, in urbem jure stapula gaudentem importari, ibique per statutum quoddam tempus, venum exponi debeant. Nonnunquam vero mercatorum arbitrio relictum est, an merces suas venum exponere, an certam pecuniam solvere malint. Aliquando denique utrumque hoc onus mercatoribus incumbit, & tunc dicitur jus stapulae plenum. Omnes ac singula hæc juris stapularum species, libertati commerciorum frenum injiciunt, cum partim mercatores cogantur, ut etiam inviti merces suas vendant, aut ad minimum, multos ob interruptionem itineris, ferre debeant sumtus, partim autem vectigal mercibus imponant. Hanc ob causam jus stapulae, legibus Imperii, vectigalibus ita æquiparatum fuit, ut ipsius concessio pariter Imperatori ac Electoribus, qui tamen statuum quoque monita examinare debent, reservaretur. (b) Ita cum a 1575. Elector PALATINUS jus stapulae prope Oppenheimium usurparet, mandatum sine clausula decretum fuisse, docet WILHELMUS. (c) Imo & ad stapularum usurpationes prolata fuit permissio, privata auctoritate, ipsarum oneri se subducendi. (d) Ab hæc tamen regula adeo excipiuntur stapulae, olim rite concessæ, vel legitimi temporis præscriptione acquisitæ, ut potius, petentibus possessoribus, nova impertiri debeant confirmationes. (e)

(a) Ita etiam ab Imperatoribus ac Regibus Francorum servatum fuit der Stapel-Zoll, teste LEHM. in Chr. Spir. l. 2. c. 44.

(b) in Oblera. pract. voc. Stapel-Recht.

(c) a. VIII. cap. nov. dergleichen auch (stapularum scil. exactio- nes) von uns niemand, ohne oblaufs des Churfürstl. Collegii Consens, und Einwilligung ertheilet werden, quæ dispositio ob paritatem rationis, ad stapulas quoque terrestres, merito applicatur.

F

(d) ibid.

(d) *ibid.* auch ein jeder von des Heil. Reichs Churfürsten, Fürsten und Ständ, welcher sich damit beschweret findet, frey und bevorstehen, sich solcher Beschwerung, so gut als er kan, selbst zu entheben.

(e) *ibid.* hierdurch nichts präjudiciret oder benommen, sondern von Römischen Kaysern, auf gebührendes Ansuchen confirmiret, *rc.*

§. XXXV.

*De Jure Em-
porii.*

Ab hoc stapularum jure differt jus emporii, quod in sensu lato acceptum, complectitur facultatem, cum omnibus exteris, in usum & commodum subditorum commercia exercendi, atque præceptis juris gentium nititur. (a) Nobis autem in sensu venit specialiori, ubi civibus tantum, merces, venum expositas emere licet. Atque hoc etiam specialem concessionem requirit, cum summus commerciorum favor, impedimenta ac onera hujusmodi respuat. (b) Nec leve hoc modo imponitur gravamen mercatoribus, siue merces suas, tam civibus, quam extraneis, siue solis civibus vendere teneantur, cum utroque casu liberum ipsis adimatur arbitrium, merces suas pro lubitu vendendi & transvehendi. (c) Quodsi adhuc consuetudine introductum sit, ut pro libero transitu, & remittenda vendendi necessitate, certa erogeretur pecunia, tunc ejusmodi exactio adhuc magis vectigalium indolem saperet, & ideo improbanda foret.

(a) v. GROTIUS, d. mar. liber. c. 8.

(b) CONF. STRUVIUS, Syntagma Jur. Publ. Rom. Germ. Diss. 12. §. 30.

(c) omnia hæc incommoda bene exprimuntur cap. noviss. auch der Handlung und Schiffarth, durch ungebührliche und abgendschigte Aus- und Einladen, Ausschiffen und Ausschütten des Geräthdes, und anderer Güter, merkliche grosse Beschwer- und Verhinderungen, verursacht und zugefüget wird.

§. XXXVI.

§. XXXVI.

Aliam plane, & distinctam ab his duobus juribus, ^{De Jure Geranii.} faciem habet jus geranii, vi cujus mediante machina, in veram mercium, vectigali obnoxiarum, quantitatem inquiritur, & hac ratione omnes mercatorum atque vectorum fraudes deteguntur ac reprimuntur. Ex quo patet, ad hujus juris exercitium, Imperatoris ac Electorum consensum minus requiri, illudque ad exercitium pertinere vectigalium. Quodsi autem fortasse, in meram mercatorum vexam eo uti, aut pecuniam exigere, quis conatus fuerit, tunc ob illius degenerationem in verum vectigal, modis supra expositis, talis ausus coercendus foret. (a)

(a) Differentiam juris stapulæ, emporii ac geranii, in qua tradenda mirum in modum variatur, bene enucleavit LEUBER. tract. d. stapula.

§. XXXVII.

Legitimæ juris vectigalium concessioni, æquiparatur <sup>De præscrip-
tione vecti-
galium axi-
genderum
agitur.</sup> ipsius præscriptio. Hæc enim, ut regulariter contra omnes, ita quoque contra leges, illicitas vectigalium indictiones prohibentes, vim suam exserit, hæc solum cum differentia, quod diversa, in singulis juribus acquirendis, obtineat præscriptionis ratio. Vectigalia duplici ratione, pro duplici possessoris respectu, præscribuntur. Quodsi enim a privato contra privatum, vel a statu Imperii contra alterum, præscriptione acquirenda sunt, possessio, per 30. annos continuata sufficit. Namque hoc tempore exercitium regalium inter privatos præscribi, leges permittunt, (a) quia principis vel Imperii non interest, an ab eo, cui concessa fuerunt, an ab alio exerceantur regalia. (b) Si autem subditus contra dominum territorialem, vel status Imperii contra Imperium

jus exigendi vectigal præscribere velit, tunc immemorialem sine dubio præscriptionem in auxilium vocare necesse habet, cum nulla alia, nisi hæc præscriptionis species, contra leges tam expressas & prohibitivas admitti possit. Hæc collineant verba Capitulationis novissimæ, (c) quibus ab abolitione vectigalium, non legitime concessorum, excipiuntur illa, quæ a dominis in observantiam deducta, & quiete possessa sunt. Justus autem, in hac immemorialis temporis præscriptione, titulus, una cum bona fide, extranti temporis lapsu, præsumitur. c. 1. d. præscript. in 6. l. 1. §. f. l. 2. §. ff. d. aqua & aqua plu. arc. act. (d) Antequam autem præscriptio absoluta sit, privatus contra Principem, vel status Imperii contra Imperium, jus exigendi vectigal præscribens, cum in re illicita, & mala fide versari credatur, titulum suum edere tenetur, a. c. 3. d. offic. jud. ord. in 6. c. 7. d. priv. in 6. sine quo nullæ regalia, a domino territorii dependentia, recte possidentur. Itaque non nuda possessio, eaque vel momentanea, vel antiquior, his casibus allegari poterit, sed solum præscripta. Obtinet verò hæc præscriptio, sive præscribens concessionem vectig. lis ab eo, qui illo jure non gaudet, impetraverit, sive non omnia debita observaverit requisita, sive denique nulla plane, in ejus exercitio, nitatur concessione.

(a) l. 3. C. d. præfer. 30. vel 40. ann. j. O. C. P. 1. t. 57. II. f. 26. §. si quis, nisi regale, aut illius exercitium exceptum fuerit. Sic e. g. jus venandi in Sax. El. neque a subdito contra Principem, neque a privato contra privatam, in alieno prædio, aliter quam immemorialis temporis possessione præscribitur. Ord. Proc. d. a. 1555. tit. daß keiner auf des andern Grund und Boden. §. so wollen wir. CARPZ. P. 2. C. 3. d. 25. ibique OSW. ab ESBACH. n. 3. 4. j. d. 24.

(b) c. 26.

(b) c. 26. §. præterea X. d. V. S. Reichs-Abschied zu Augsburg, d. A. 1548. §. wer auch. 50.

(c) a. VIII. und in Observanz gebrächter, & deinde: oder sonstert ruhiglich hergebracht.

(d) v. Mynf. 4. §. 6. GAIL. 2. c. 18. n. 7. KNICH. d. Sax. non prov. jur. l. 5. n. 74.

§. XXXVIII.

Ex omnibus hæcenus dictis abunde colligere licet, quibusnam in casibus, ad exercenda vectigalia, legitimâ Imperatoris & Electorum concessione opus sit. Scilicet ea necessariò requiritur, quoties vectigali instituendo, Imperii subditi ac mercatores extranei obnoxii esse debent. Exinde sua sponte consequitur, statibus Imperii, vi superioritatis territorialis, eatenus competere jus constituendi vectigalia, quatenus illa inter subditos subsistant, & non simul extraneos oderat. Hos enim, vectigali alicui propria auctoritate subdicere, leges, ipsorum consensu sancitæ, non permittunt. Ex superioritate territoriali porro descendit jus, exportationi rerum necessariarum, & importationi rerum nocivarum, vectigal imponendi, quod sapius exerceri, quotidiana docet experientia.

Quando status vi superioritatis territorialis vectigalia constituere queant, definitur.

§. XXXIX.

Ut omnia fere regalia, ita & vectigalia per investituram concedi solent, ita, ut territoria una cum vectigalibus, in iisdem legitime introductis, in feudum dentur. Esti vero apertam plerumque, inter territorium & vectigalia ejusdem, intercedat vinculum, nihilominus hæc duo nunquam distingui, & jus percipiendi vectigalia sine territorio concessum fuisse, notat KLOCKIUS. (a). Eodem recidit, quod jus conducendi, singulis regulariter territoriis annexum, in quibusdam Germania ditonibus ab alio, quam ipsorum domino exerceatur. Originem id inde

Modus concedendi Vectigalia.

traxisse videtur, quod antiquis diffidationum temporibus, magna sapius ad conducendum requirerentur vires, quibus praestandis, cum statibus minores haud sufficerent, auxilium statuum vicinorum potentiorum, vel ab ipsis territoriorum dominis, vel ab iter facientibus imploratum fuit, qui aut pacto, aut longissimi temporis usu freti, cessante quamvis maxima ex parte, secundum hodiernum Imperii statum, conducendi necessitate, illud tamen jus hodie adhuc constanter sibi vindicant. Illustria ea de re prostant exempla Electoris Palatini, nec non Landgravii Hassiae, aliorumque, per vicinas statuum ditiones, conducendi jus exercentium. (b) Cum vero haec territorii atque vectigalium separatio, continuis ansam praebeat libris, non nisi rarissime illam susceptam esse, testatur ipsa Consiliariorum Caesareorum relatio. (c)

(a) d. Vectig. Concl. 19. Lit. A. B.

(b) Engelbrecht. Sect. 2. m. 2. §. 17.

(c) Quam exhibet Sixtinus de regal. l. 1. c. 4. n. 3.

§. XL.

*Ad quem de-
ciso contro-
versiarum,
circa vectig-
cia orsarum,
pertineat?*

Cum sapius etiam controversia circa vectigalia concessa, oriri soleant, videndum, penes quem sit potestas ipsas definiendi, ubi quidem magnum Scriptorum deprehendimus diffidium. Discrimen autem instituunt, an lis inter electores, vel electorem ac alium statum, an inter solos alios status agitur, ita ut nullus interveniat elector. Priori casu, secundum dispositionem, capit. D. Leop. (a) & D. Josephi. (b) litis definitionem, excelsa Camera, aliisque judiciis, soli Senatui aulico vindicant, ita ut & causas, coram camera ventilatas, irerum avocare promitteret Imperator, non attentis gravibus Imperii statuam

statuum, hac de re motis querelis. (c) Hac tamen in novissima capitulatione omiffa vidimus, ita, ut inviffimus noster Imperator, tantum mandata sine claufula decerni, & per fificalem fuum, contra transgreffores legum circa vectigalia latarum procedi, curaturum fe effe fpondeat. (d) Ex quo fluere videtur, controverfias, hac de re inter alios, quam electores ortas, ad Camera[m] fimul fpectare Imperialem. Electores tamen etiam de hac caufa, ea ex ratione, Camera[m] controverfiam moverunt, quia non omnium Imperii ftatuum, fed folum electorum ad conftituenda vectigalia requireretur confenfus, & hinc quoque controverfiarum, circa vectigalia enatarum definitio non camera, omnium ftatuum nomine jus dicenti, competeret. Quodfi igitur omnis etiam circa has controverfias cognitio Senatui Imperii aulico vindicaretur, magna tamen adhuc decidenda fuiffet quaefitio, an non electorum fimul confilia ac confenfus ab Imperatore requiri debeat? Quae ideo a multis affirmatur, quia a dijudicatione litium ac contradictionum, ab aliis ftatibus ante conceffum vectigal motarum, haud leve ad decifionem litium, in exercendo vectigali ortarum, ducitur argumentum. In ipsis etiam allegatis capitulationum textibus illud approbatum effe, nec abfolute[m] fibi hac in parte, poteflatem vindicare Imperatores, iidem afferunt. Cui opinioni probanda, textus allegant Capitulationum, quibus imperatores promittunt, fe, quoad abolitiones vectigalium, injufto titulo exercitorum, communicatis eum Electoribus confiliis, agere velle. (e) Id certum eff, & ram ex R. I. d. a. 1576. §. Weiters, quam textibus Capitulationis noviffimae, fupra allegatis evincitur, Electorum

non leuem, circa controversiarum de vectigalibus ortarum decisionem, esse auctoritatem. Imperante Wenceslao casus extitit, qui sententia huic magnum satis addidit robur. Cum enim Adolphus, Archiepiscopus Moguntinus, novum propria auctoritate institueret vectigal ad Mœnum, status vicini, ea de re indignati, querelas apud Imperatorem & Electores moverunt, qui etiam super hac lite cognoverunt, ita, ut vectigali pro iniquo habito, Imperator una cum Electoribus illud abrogari juberet. (f) Quod etiam in notissima illa, inter Comitem Oldenburgicum, & civitatem imprimis Bremensem, coram Senatu aulico agitata controversia, Electorum sententia ab Imperatore requisita fuerit, docent acta publica ap. LONDORPIUM. (g)

(a) art. XXIV.

(b) art. XXIII. und also der darüber einfallender Streit-Entscheidung, vor niemand anders, als uns gehörig, sollen solche rechtliche Ausprüche, vor uns ausgeführt und erledigt werden, und kein Churfürst schuldig seyn, sich darenthalten, weder an unsern, und des Heil. Reichs Cammer-Gericht, oder andern Gerichten, mit ordinariis actionibus anstrengen zu lassen, gestalt wir denn hierüber, bey gedachten Cammer-Gericht gebührende Erinnerung, und Verfügung zu thun, nicht unterlassen wollen, auch alle diejenige process, welche an ermelten Kayserl. Cammer-Gericht, zwischen den vier Churfürsten samt und sonderlich, und andern des Heil. Reichs Ständen, oder Städten zu vorigen Zeiten bereits paffes, oder active anhängig gemacht, davon wiederum ab, u. an unsern Kayserl. Reichs-Hofrath avocieren, und ziehen.

(c) RODING, in pand. Camer. l. 1. t. 1. f. 12. §. 83. Conf. Auct. der Grund-Beste p. 213.

(d) a. VII. Wollen wir durch Mandata sine clausula abhalten, & dein-

& deinde: in gleichen unfern Kayserl. Fiscal gegen dieselbe schleunigst zu verfahren, anbefehlen.

(e) a. XXII. Cap. Joseph, der Abschaffung und Reduction halber mit dem Churf. Collegio remunciren.

(f) LEHM. Chr. Spir. l. 7. c. 58. Deshalben bey Kayserl. Maj. und Churfürsten sich beklagt, und um Abschaffung gebeten. Demnach denn dieselbe auf eingezogene Rundschaft vernommen re. & in Mand. exerc. So setzen wir mit Rath der Churf. des Reichs.

(g) T. VI. p. 804. 896. Conf. MAURIT. ad Cap. Leop. a. 24.

SECTIO II.

De Jure exercendi vectigalia in Imperio Romano Germanico.

§. I.

Legitimam vectigalium exactionem excipit ut effectus, ipsorum exercitium ac perceptio. Itaque pertractatis præcipuis juris concedendorum vectigalium momentis, jam consideranda erunt ea, quæ ad legitimum vectigalium exercitium pertinent. Jus exercendi vectigalia est jus regale (a) vi cuius is, qui legitime illud acquisivit, secundum concessionis normam, vectigali recte exigitur. Subjectum hujus juris est omnis, qui illud, observatis præscriptis requisitis, ab Imperatore & Electoribus obtinuit. Neque enim illud, solis statibus Imperii immediatis reservatum esse quis existimet, cum Capitulatio novissima (b) non solum prohibitionem, ne sub nominibus fictis vera exigantur vectigalia, sed & pœnam abusus eorundem, discretis verbis ad

Definitio juris exercendi vectigalia.

G

status

status mediatos proferat. Idque hodie, post introductam pacem publicam, multo facilius procedit, quam quidem olim, ubi longe majoribus viribus publica comparanda erat securitas. Nec magis illud pugnat cum vinculo subjectionis, quo status mediatas domino suo territoriali obstringitur. Non dissolvitur illud, nisi quoad illa negotia, quæ circa vectigalia concessa versantur. In his enim ideo nullam, nisi Imperatoris ac Electorum reveretur auctoritatem, quia ipsam vectigalis constitutionem nemini, nisi huic acceptam refert. Denique hoc jus haud levem, pro plena possessoris immedietate, excitare præsumtionem, existimant nonnulli, contrariis domini territorialis probationibus elidendam. (c)

(a) Hoc respectu, cum pecuniarium contineat interesse, omnino Regalibus minoribus, quibus fiscus locupletatur, accensendum erit. a. II. f. 56.

(b) a. VIII. oder mittelbar, quæ verba huic demum capitulationi adjecta fuere, & deinde: es auch in obiger allgemeine gleiche Meinung und Verstand haben soll, wenn schon der Ubertreter kein immediat sondern ein mittelbarer Land-Stand wäre.

(c) v. Auct. Consil. Fridberg. P. I. T. I. KLOCK. d. Vect. Concl. 20. lit. A.

§. II.

*Quædam in
exercendis ve-
ctigalibus ob-
servanda si-
verna.*

In exercendis vectigalibus, ante omnia, ad specialem cujusvis concessionis tenorem, dein ad generales Germaniæ leges respiciendum. Ille strictè observandus, ita, ut interpretatio extensiva hic minime locum obrineat. Non igitur procedit privilegii, ad certos adstricti heredes, ad alios facta extensio, sed illa expressis capitulationis (a) verbis improbatur, nisi debita adhibita fuerint requisita. Cum autem

con-

concessionum tenor maxime solet variare, non certus quidam ipsius modus defini potest. Quare relicto eo cuiusvis propriæ disquisitioni, ad generales, de vectigalium argumento aliquid statuente leges nos accingemus, & exinde deducemus, quamnam sint vectigalia exercentium jura & obligationes. His bene expofitis, simul etiam jura & obligationes eorum tradiderimus, a quibus vectigal præstatur. Adeo enim individuo hæc junguntur nexu, ut obligationes vectigal solventium, maximam absolvant partem jurium, vectigalia exigentibus competentium, & vice versa.

(a) Cap. novill. Falls auch jemand diejenigen Zoll-Concessionen, so er von einem Röm. Kayser, und den Churfürsten, auf sich und seine Väter Erben erlanget, hernach ohne Beobachtung gehöriger Requititen, auf andere Erben extendiren und erweitern lassen.

§. III.

Inter jura vectigal exercentium primum est, jus fe-
Vectigal axi-
 rendi ordinationes vectigalium specialis. Quando enim
gitur ab omni-
 ipsorum concessionem impetravit, prima illorum cura in
bus, qui non
 eo versari debet, ut eos, quorum interest, de novo suo
immunita
gudent.
 jure, eique respondente obligatione, certiores reddant.
 Itaque Imperator & Electores determinant modum
 vectigalis, sed status exercens illum publicat. Hunc
 in finem, per ordinationes, *Zoll-Licent-Rollen*, promulgas-
 tas, determinanda est vectigalis solvendi quantitas, porro
 specificatio mercium & rerum edenda, quæ novo vecti-
 gali subjectæ fuerint. Probe tamen attendendum, ne his
 ordinationibus, termini concessionis excedantur, & ve-
 ctigal plus justo prorogetur. Hæc incommoda lasti, ad-
 hibitis remediis supra deductis, remove poterunt. Quod-
 si vectigalia exercent, ejusmodi ordinationem edere haud

G 2 *Nullus enim in necessa-*

necessarium, vel consultum duxerit, licebit ipsi, erecta statua aut tabula, qua debita vectigalis circumstantia inscrip̄ta leguntur, transeuntes de sua obligatione plenius instruere. (a) Postquam igitur hac ratione, vectigalis constitutio, ad omnium notitiam pervenire potuit, recte illud exigitur ab omnibus, qui non speciali quadam gaudent immunitate.

(a) Conf. Generof. Dn. a. SECKENDORFF. im Teutschen Fürsten-Staat. p. 3. c. 3. Reg. 3. n. 5.

§. IV.

*Duplex im-
munitatum
fons traditur.*

Duobus vero, ut omne vectigalium exercitium, ita & immunitas ab iisdem, nititur fundamentis, concessione scilicet ac prescriptione. Concessio iterum triplici ratione derivatur, vel a vectigal constituyente, i. e. ab Imperatore & Electoribus, vel a statu, vectigal exercente, vel a reliquarum Germaniæ constitutionem dispositione generali. Imperator & Electores tribuunt immunitates, vel in ipso vectigalis concessi diplomate, vel ex post facto. Illud ante omnia inspiciendum, annon quasdam contineat immunitates. Quod si ibi nulla plane immunitatis fiat mentio, ad leges generales Germaniæ, tam domesticas, quam receptas, recurrendum, cum nullum vectigal, nisi de expressa constituentis voluntate constet, adeo late patere credatur, ut nulli omnino exemptioni locum relinquatur. Imo nonnulli afferunt, diplomatis legem, certas tantum immunitates tribuentem, ex legibus generalibus, alias adhuc immunitates concedentibus, supplendam esse, cum exemptiones ibi memoratæ, regulariter majoris solum confirmationis gratia, & cum in finem recensitæ præsumerentur, ut inde ad non-expressas, aliis tamen legibus statutas, argumentari quis possit.

§. V.

§. V.

Quanam autem circa immunitates, post constitutum jam vectigal concedendas, Imperatoris & Electorum sit potestas, merito disquirendum. Antiquis quidem temporibus, cum omne vectigalium constituendorum arbitrium penes solum esset Imperatorem, ab ipso etiam solo omnes impetranda erant immunitates. Ex quo vero, communicatis cum Imperii statibus, & deinceps cum solis Electoribus, consiliis, hoc jus exerceret, immunitates quoque ab his simul petenda sunt. Hinc Imperator capitulatione (a) se obstrixit, se nulla plane sine consensu Electorum, exemptionis privilegia concessurum, sed potius omnes immunitates, a statibus sine Electorum consensu usurpatas, revocaturum esse. Summa tamen postulat aequitas, ut in concedendis iisdem modis, adhibeatur, & exacta causae cognitio precedat. Sibi enim, ac propriae negligentiae imputet status, per vectigal constitutum se gravatum existimans, quod secundum capitulationis legem, ante illius constitutionem, monita sua ad Imperatorem & Collegium Electorale haud transmissit. Ipsa enim hujus remedii intermissione, praesumitur tacite sese novo vectigali subjecisse.

(a) a. VIII. Capit. Novist auch seine Exemptions-Privilegia zu ertheilen, und die, so darwieder ohne Consens des Churfürstlichen Collegii, bey vorigen Krieg ertheilet worden, sollen cassiret und abseyh.

§. VI.

Ipse etiam vectigal exercens, pro lubitu immunitates recte impertitur. Eum enim privilegio suo in favorem alterius renuntiare posse, extra dubitationis aleam positum est. Ex tamen, cum fisco sint damnolae, & regu-

lariter non locum inveniant, (a) hincque pro sub & obreptitiis habeantur, (b) non nisi cum clausulis, prameditatam mentem indicantibus, concedi solent. Idem jus, ob paritatem rationis, civitati competit Imperiali, quatenus vectigal exercet. Imo & extra hunc casum, nonnunquam immunitatem tribuere poterit. Quodsi enim ipsi certi vectigalis exactio ab Imperio demandata fuerit, illa cuilibet immunitatem ab eo impertitur, modo ejus portionem in se recipiat. Quo etiam respectu, civitati municipali, imo ipsi publicanis, circa vectigalia dispensare licet. (c)

(a) l. 6. C. d. vectig.

(b) l. 3. C. d. prec. Imp. offer.

(c) l. 16. §. 12. ff. d. publ.

§. VII.

Vel a generalibus Germania legibus, ex quibus immunes sunt Imperator ac Electores, certoque modo omnes status.

Præter hos autem immunitates concedendi modos, leges quoque Germaniæ generales, nonnullis rebus ac personis immunitatem tribuunt, inter quas primum locum obtinent Imperator & Electores, utpote qui vectigalis concessionem neutiquam suam in præjudicium fecisse creduntur. Hoc Imperatori in compensationem curæ totius reipublicæ Germanicæ, optimo jure debetur. (a) Amplissima Electorum, a vectigalibus noviter concessis, vel prorogatis immunitas, literis reversalibus, quarum tenorem supra inferni, continetur. Ex quo patet, reliquos principes ac status Imperii, utpote tali præsidio destitutos, immunitatem non recte sibi arrogare. Demonstrant hoc exempla exemptionum, ab Imperatoribus, statibus concessarum. Ita Principes Anhaltini an. 1495. a Maximil. I. (b) ejusmodi privilegium impetrarunt, quo sane non opus fuisset, si idem illud

ex

ex jure proprio sibi vindicare potuissent. Non parum exinde quoque confirmatur nostra sententia, quod statibus Imperii, imprimis vicinis ac circularibus, facultas solum transmittendi monita sua contra noviter petita vectigalia competat, quo ipso innuitur, eos vectigali rite constituto, minus se subducere posse. Accedit ipsa Principum ac status Imperii confessio, in monitis ad art. 21. Cap. Leop. facta, ubi quidem petierunt, ut Electorum immunitas a vectigalibus, ad omnes proferretur Principes ac status, sed nihil obrinuerunt. (c) Excipitur solus casus, ubi principes ac status Imperii ad comitia, eaque tam universalia, quam particularia proficiscantur, ibique commorentur. Cum enim ibi, de mediis promovendæ communis Germaniæ salutis, consilia ineanant, nulli statui, per vectigalium exactiorem, mora afferenda est. (d) Quodsi extra hunc casum status Imperii sibi invicem immunitatem præstare videamus, illud non ex jure quodam ac necessitate, sed ex mera humanitate derivandum erit. Non tamen negandum, speciosas admodum extare rationes, quare status Imperii de rebus, proprio usui, cultuique inservientibus, nec non decimis, aliisque redditibus cameralibus, nulla teneantur solvere vectigalia. (e) Legati, cum dominos saltem repræsentent, neque hæc in parte eximioribus frui poterunt juribus. Exterorum vero principum legati in Imperio Romano Germanico, ex usu juris gentium ab omnibus vectigalibus sunt immunes, quam inhumanitatem nonnulli, dispositione l. 8. C. d. vectig. freti, ad eas tantum res, quas exportant, restringunt. Per hos autem legatos illi solum intelligendi videntur, qui ad totum Imperium, aut Imperatorem, & ut nonnulli volunt, Electores missi fuerint, ita, ut e

contrario illi, qui ad statum Imperii miteantur, ea solum immunitate gaudeant, quam hic ipsis præstare potest.

- (a) ZIEGLER. d. J. M. l. 2. c. 8. §. 6.
 (b) LUNIG. 2. Cont. 3. Fbrif. p. 180.
 (c) v. Grundf. P. III. C. 3. p. 286. seq.
 (d) Peculiare edictum exhibet hac de re FRITSCH. in Elect. Jur. publ. c. 5. quod an. 1666. a D. Leopoldo de novo confirmatum fuit. In Cap. noviss. a VIII. sequens legitur dispositio: Nachdem auch die Billigkeit erfordert, daß Churfürsten, Fürsten und Stände, und Dero Abgesandten, so sich auf Reichs-Collegial-Deputations- und Crayß-Tagen befänden, oder alldahin verfügen, ihre Mobilia und Consumibilia ohne Zoll passiret und repassiret werden.
 (e) Deductionem harum causarum prolixam tradit Cl. LUNIG. in select. Script. illustr.

§. VIII.

Res, ad communem Imperii salutem faciunt.

Illæ etiam res, quæ ad communem Imperii salutem, ejusdemque nomine comparantur, atque advehuntur, plena jure meritoque gaudent immunitate. Privata enim cujuslibet Imperii status utilitas, publico totius Imperii commodo omnino postponenda. Maxime conspicuam huic observationi applicandæ, occasionem præbet commearum, tempore belli ad Imperii exercitum advectus. Etsi vero telis immunitas regulariter de eo tantum casu intelligenda sit, quando, ut monui, hæ res ipsæ reipublicæ nomine emtæ sũnt, (a) commearum tamen, etiam a privatis advectum, vectigalium præstationibus nonnunquam exemptum fuisse, videtur ex R. J. d. a. 1542. §. 116. (b) Aliis tamen in bellis, aliter quoque statutum fuisse, docet R. J. d. a. 1532. §. 8. (c) Quid nostris temporibus hac de re dispositum

tum fuerit, colligitur ex concluso trium senatum Imperii
d. n. Mart. a. 1704. (d)

(a) v. ZIEGL. d. J. M. l. 2. c. 9. §. 1.

(b) So soll alle Proviant, so diesem Christl. Heer zugeführt
wird, Zoll und Maut, auch aller andern Auflagen und Be-
schwerungen zu Wasser und Land frey und unbeschwert
gelassen werden.

(c) Daß die Proviant durch die Proviant-Meister förderlich
verordnet, bestellt, und zugeführt, zc.

(d) v. Cl. LUNIG, R. Arch. P. Gen. II. Cont. p. 29c. seqq.

§. IX.

Eadem fere utilitatis publicæ ratio observata fuit in ^{Camera Imperialis ac senatus Imperii aulicus.}
immunitate, quæ olim assessoribus regimenti imperii con-
cedebatur. (a) Quo immunitatis privilegio hodie frun-
tur summa in Imperio judicia, Camera Imperialis & Sena-
tus Imperii aulicus, ita, ut ipsorum assessores, Ministri, ho-
rumque familiæ simili gaudeant a vectigalibus exemptione.
De camera quidem hoc dispositum legimus in Ord. Cam.
Wormat. d. a. 1495. §. 14 (b) quæ dispositio in Ord. Cam.
d. 1555. nec non in R. I. d. a. 1654 §. 141. iisdem fere ver-
bis traditur, simulque statuitur, hanc immunitatem eous-
que duraturam esse, donec non amplius propriam in loco
judicii Cameralis habuerint œconomiam, aut viduæ sese
civibus matrimonio junxerint. Liberis quidem, post
institutam propriam œconomiam, eandem stabilire volu-
erunt immunitatem, maxime vero contradixit Senatus
Spirensis. (d) Assessoribus Camera in omnibus his pri-
vilegiis, æquiparantur assessores ac ministri senatus Impe-
rii aulici. (c)

(a) Ord. Regim. d. a. 1521. §. 32.

(b) ibi: Und soll daselbst Cammer-Richter, Urtheiler, Advoca-
ten,

H

ten,

ten, Bedner, Schreiber, Boten, und alle andere Personen, zum Cammer-Bericht gehörig, und alle ihre Diener und ungeschädlich Hausgehind, Umgelds und Beschwärung frey seyn.

(c) P. I. T. 49. §. 1. 2. 3. 4.

(d) FRITTSCH. in Elect. Jur. Publ. p. 2. c. 7.

(e) a. XXV. Cap. noviss. Wie sie denn auch wegen der Zölle, Steuern, und anderer Beschwerden Befreyung, den Cammer-Berichts-Asseßoren gleich gehalten werden ic.

§. X.

Clerici.

Ordo nos ducit ad Clericos, quorum haud exiguus in immunitatum argumento est favor. His Constantinus I. Imperator primus immunitatem donasse fertur, (a) quam subsequentes Imperatores varie auxerunt, confirmaruntq;. Hodie præcipuum illius fundamentum ex auct. item nulla communitas, C. d. Episc. & Cler. petendum est, ex qua apparet, non solum personas, sed & bona eccl. siastica ea gaudere immunitate. Certis tamen ea circumscripta est limitibus. Clericus enim circa alias, quam res victui cultuique inservientes, mercaturam exercens, vectigalibus optimo jure subicitur. Ino & insigne instituendum est discrimen inter vectigalia, quæ pro conservatione viarum solvuntur, & reliqua, eundem finem non habentia. Illis ob summum, quo gaudent, favorem, neque Clericos esse eximendos, provitum habetur l. 7. C. d. SS. Eccles. qua l. 40. C. Theod. d. Episc. & Cler. plane revocatur. Quo exemplo, frustra renitente pontifice, (b) ipsa quoque pedagia a Clericis jure exiguntur, nota ZIEGLERUS. (c) Collineat huc textus **Sächs. und Schwab. RR.** (d) ubi immunitas expresse restringitur ad ea vectigalia, quæ non pro conservatione viarum præstantur. In genere sciendum, omnem Clericorum

corum immunitatem, quamvis plurimis ex causis maxime suadenda sit, nihilo tamen secius ex arbitrio ac definitione summae civilis potestatis, utpote cui, secundum veriora principia, Clerici omnino subsunt, originem trahere, ideoque & nostram Germaniam illis legibus, invicem haud obstringi. Falso igitur illa ex legum divinarum praeceptis a pontificiis derivari solet. (c)

(a) In l. 8. C. Theod. d. Episc. & Cler.

(b) c. 10. X. d. censib. c. 4. d. censib. in 6.

(c) d. J. M. l. 2. c. 8. §. 2.

(d) l. 2. a. XXVII. Wasen und ihr Gesind sollen Zollfrey seyn, sie fahren, reiten, oder gehen, wo sie Schiffs und Brücken nicht bedürffen.

(e) c. 4. d. cens. in 6.

§. XI.

Ad Clericorum ordinem quodammodo referuntur *Equites sacri*. Equites sacri, quorum duo in Germania florent ordines, Teutonicorum ac Melitensium. Illi immunitatis suae a vassalibus privilegium, a Frid. II. Imperatore derivant, quod a. 1221. concessum, exhibet LIMNÆUS. (a) Melitensium autem sive Johannitarum immunitas antiquior est, & (b) descendit ex privilegio Frid. I. d. a. 1183.

(a) In addit. ad Jus Publ. T. 4. lib. c. 2. n. 60. ut ipsi per totum imperium, nihil ratione portatici, plateatici, falangatici, ripatici, telonci vel alicujus alterius exactionis & juris &c. in terra, vel mari, vel fluminibus, solvere teneantur.

(b) recenset hoc KLOCK. de Vect. concl. 26. lit. B.

§. XII.

Sequuntur Academici, qui sunt vel Doctores ac Professores, vel studiosi: Illorum immunitas fundata est in l. 6. C. d. Prof. & Medic. quae tamen dispositio, nullis in statu

tuum territorii, pro ea, qua pollent legislatoria potestate, valde restricta deprehenditur. Non tam solido nititur fundamento studiosorum immunitas. Quamvis enim vulgaris ipsius probatio, ex auth. habita C. ne filius pro patre, repetatur, ipsius tamen verba, ob nimiam suam generalitatem, obtorto collo huc trahuntur. (a) Melius agunt, qui ad speciales cujuslibet territorii leges ac consuetudines attendunt, qua plerumque ob insignem, quem studia merentur, favorem, studiosis immunitatem quandam a vectigalibus tribuere solent.

(a) ZIEGL. d. I. M. l. 2. c. 8. §. 8. & l. 2. c. 9. §. 3.

§. XIII.

*Nobiles Imperii
immediati.*

Imprimis autem & Nobiles Imperii immediati, immunitatem ab omnibus vectigalibus, ratione redituum suorum, victui ac culcui inservientium, a Ferd. I. a. 1559. impetrarunt. Varias a subsequentibus Imperatoribus, obtinuerunt confirmationes, quas GOELNIZIUS (a) recenset. Confirmatio Rudolphi de a. 1609. extat ap. LIMNÆUM, (b) ibique Imperator in recensendis rebus, quarum ratione immunitate frui deberent, his utitur verbis: *Ihre Einkommen und Gefälle an Wein, Getrande, Grummat;* Latius patent ea, qua WEHNERUS (c) aus der *Beschwörung der Nieder-Stände, contra die Höhern Stand Francken* exhibet. Recentiores adhuc hujus immunitatis confirmationes, a D. Leopoldo a. 1689. concessas, v. ap. LONDORPIUM, (d) ubi inter varia alia nobilitatis Imperii immediatæ jura, immunitatis quoque a vectigalibus, speciatim fit mentio. Clarius hæc omnia disposita reperiantur in den *Zoll- und Licent-Rollen* de a. 1674. §. 9. & 6.

Hæc

Hæc de nobilitate Imperii immediata. Nobilibus in genere, quatenus immunitas competat, patet ex *l. 2. a. 27. (e)* Nec fere hodie attenditur in exigendis vectigalibus, immunitas, quæ ex *l. un. C. d. nund. mercatoribus*, ratione mercium, ad nundinas allatarum, vel in iisdem comparatarum, a quibusdam vindicari solet. Maxima enim vectigalium lucra ex personis & mercibus, ad nundinas tendentibus capi, generalis fere Germania probat consuetudo.

(a) d. Vect. c. 3. n. 60.

(b) In Jur. Publ. l. 6. c. 3. n. 52.

(c) In *Observ. pract. p. 528. ibi*: Daß die alten Römischen Kaiser und Könige, ultra alias immunitates, die Grafen, Herren und von Adel im Land Francken, mit der Immunität von Zollen im ganzen Reich begabt, daß sie, alle ihre Haab und Güter, wie die im Reich durchgeführt werden, Zollfrey seyn.

(d) Tom. IV. p. 431. & 445.

(e) *Ibi*: Ritter und ihr Gesind sollen Zollfrey seyn, sie fahren, reiten oder gehen, &c.

§. XIV.

Constantinus apud Jureconsultos Romanos erat principium, quod de solis rebus, circa quas mercatura exerceretur, vectigalia exigenterentur, ex quo ortum traxit. *l. 5. C. d. mania usum, res, proprii usus causa illata.* Hæc tamen dispositio, etsi quoque Jure Canonico c. 4. de censib. in 6. quodammodo confirmetur, ob contrariam in plerisque Germaniæ ditionibus consuetudinem, vix amplius observatur. Fateretur hoc, omnibus ad hanc materiam spectantibus, prolixè pertractatis, GOELNIZIUS, (a) simulque affert privilegium quod-

quoddam Maximil. I. d. a. 1518. quo Electoribus Palatinis, de omni vino, per territorium suum, sive ad proprium usum, sive negotiationis gratia transvecto, vectigal exigendi jus concessit. Ex quo patet, supra allegatam Romanorum legem, ante plurimos jam annos in defuetudinem abiisse. Equidem citat. auct. existimat, justitiam atque æquitati contraria hujus, in Germania receptæ consuetudinis, gravissima obstare argumenta. Ingenue tamen fateor, me magnum ipsorum pondus haud concipere posse. Dicendum potius, hanc consuetudinem, ob publicum commodum introductam, maxime rationabili niti fundamento, imo consuetudinem esse definire, si expressis corroboretur legibus, quas in Germania extare, cum supra evincitur, tum etiam ex paulo accuratiori, cujuslibet territorii examine facile apparet. Nonnulla tamen antiquæ hujus dispositionis vestigia, apud nos superesse, nemo inficias ire potest. Quo spectant immunitates, quibus status Imperii, ad Comitata proficiscentes, ibique commorantes, ipsorumque legati, fruuntur. Habemus & in Saxonia nostra similem quandam constitutionem, qua possessoribus feudorum, ratione rerum, ad meliorationem feudi, ac familiarum usum advectorum, imo fructuum feudi, venditionis ergo translocatorum, immunitas tribuitur. Ne tamen hoc sub prætextu fraudes struerentur, testimonia prius exhibenda sunt, quæ vocantur *Frey-Paß Zeittel*.

(a) d. Vect. c. 3. n. 5. seq.

(b) Resol. Grav. d. a. 1661. Tit. von Cammer- und Rent-Sachen. gr. 9.

(c) D. MENCK, ad p. 1097.

§. XV.

Inter res, a vectigalium præstatione immunes, pecunia Germaniæ consuetudine, pecuniam referri KLOCKIUS (a) & ENGELHARTUS (b) asserunt, quam opinionem ipsis defendendam relinquo. Ad minimum ea, quibus COLNIZIUS (c) commotum se fatetur, rationes, non omnes mihi adeo solidæ esse videntur, ut plenum mereantur assensum. Potius exempla exterarum gentium, exportationem pecuniæ plane prohibentium, satis demonstrant, multo magis de illa vectigal exigi posse, nisi putes, eam indicationem furtis & rapias, allisque tædiis ansam præbere.

Num pecunia numerata?

(a) d. Vect. Concl. 14. lit. B.

(b) d. Vect. Concl. 60.

(c) d. Vect. c. 3. n. 3. seq.

§. XVI.

Nonnunquam accidit, ut dubium admodum sit, an certæ quædam res ac personæ a vectigalibus sint immunes, nec ne? Quo casu merito quaritur: An penes vectigal constituentem, an penes exercentem, de immunitatis fundamento judicandi sit potestas? Huic duabus potissimum ductus rationibus, illam asserere nullus dubito. Hic enim, cum ex suis in concedendo vectigali factis petitis, tum etiam ex ipso concessionis diplomate, optimam sententiam ferre potest, an res ac personæ, de quibus lis agitur, ab hoc vectigali eximantur, nec ne. Altera ratio versatur in ipso commerciorum favore, qui omnes, vel personis, vel rebus injectas remoras, plane respuit, quod fieret, si vectigalis dominus, litis decisionem a concedente demum petere necesse haberet. E contrario hoc incommodum plane cessat.

*Quis de dubio
judicet immunitate.*

cessat, si ipsi vectigal exercenti, omnem controversiarum, hac in causa ortarum, definitionem relinquamus, conf. l. ii. C. d. vectigal. Hac tamen ratione, haud quaquam omne Caesaris atque Electorum arbitrium excludimus, sed potius eidem, mediante appellatione, locum concedendum esse putamus, si exercens, regulas justitiæ in judicando minus observans, propriæ utilitati nimis prospexerit, & ita limites suæ concessionis transgredi ausus fuerit. Et quidem hoc adeo extendunt nonnulli, ut & sine ullo discrimine appellationem hac in materia competere credant, quamvis damnum exinde acceptum ad summam appellabilem, exercenti definitam, haud adscendat, quo insignem illum infra allegatum Ordinationis Cameralis textum trahunt. (a) Ne vero nostrum assertum, quo extra hunc casum, cuilibet vectigal exercenti, potestas de dubia personarum ac mercium immunitate judicium ferendi, tribuitur, plane incongruum videatur (cum quodammodo aliquem judicem in propria causa constituat) illud si non probari, eleganter tamen illustrari poterit ex l. 2. §. 6. & l. 5 ff. d. jud. it. l. 2. ff. si quis in jus vocat, quibus de dubia judicis cujusdam, intuitu certarum personarum vel causarum competentia agitur, & ipsi judici potestas relinquatur cognoscendi, utrum illæ ad suum forum spectent, nec ne, ita, ut & reum, ob dubiam hanc competentiam comparere recusantem, mandatis poenalibus ad se sistendum adstringere queat.

(a) P. 2, Tit. 28 §. und sonderlich ic. vers. doch sollen die Sachen.

§. XVII.

Circa immunitatum concessionis, ut fisci præjudicium involventes, stricta obtinet interpretatio, cum privilegiis statuum, legitimo titulo, vel longinqua possessione acquisitis, e diametro repugnent. Non igitur de immunitate, ab
una

*Immunitates
strictæ sunt in-
terpretanda.*

una vectigalium specie, ad alteram argumentari licet. Imprimis vero hoc observandum, si de immunitate cujusdam a vectigalibus, pro refectione atque conservatione viarum solvendis, von dem Brücken- und Weg-Geld, quaestio moveatur. Cum enim hæc omnium vectigalium sint æquissima, non temere, sine express. ipsorum facta mentione, immunitatem ab iis sibi vindicare potest, adeo, ut non sufficere credant plerique, aliquem in genere vectigalium immunitate donatum fuisse. Affert KNIPSCHILD IUS (a) præjudicium, ubi pronunciatum fuit, immunitatem a vectigalibus, in genere concessam, non involvere immunitatem ab illis vectigalium speciebus, quæ nomine des Brücken- und Pfaster-Geldes veniunt.

(a) d. civitat. Imp. l. 3. c. 13. n. 30. conf. l. 7. C. d. Sacros. eccles.

§. XVIII.

Alter modus acquirendi, ut jus vectigalis, ita & jus immunitatis, est præscriptio, cujus tamen, pro diverso personarum respectu, diversa quoque est ratio. Inter privatos, immunitas spatio X. annorum, secundum nonnullos præscribitur, a. l. i. ff. d. nund. alii consuetudine eam tolli contendunt, a. l. i. §. f. ff. aqu. & aquæ pluv. arc. act. C. d. excoct. & transl. mil. ann. R. l. Spir. d. A 1542. §. 16 alter Gebrauch nach, Contra principem vero lapsus 40. annorum requiritur, concurrente causâ immunitatis, secundum l. 4. C. de Præscr. 30. l. 40. annor. j. l. 14. C. de fund. partim. cum immunitas ab oneribus hujusmodi, regulariter 40. demum annorum præscriptione acquiratur. d. l. 4. d. l. 14. j. l. 6. C. eod. Tabor. d. Metat. & epidemet. Part. 3. sect. 2. th. 8. II.

§. XIX.

Modis acquirendi immunitatem opponuntur modi

*Modi tollendi
immunitatem.*

I

ipsam

ipsam iterum amittendi, quos, apud GOELNIZIUM (a) recensitos, ob facillimam ipsorum cognitionem, hic adducere superfluum foret, ac tædiofum. Illud tantum adhuc notandum, quod per non usum quoque amittantur immunitates, si occasio ipsis utendi sese præbuerit. Ubi quidem ad instar juris nundinarum, (b) per non usum amittendi, decem annorum spatium requiri, vulgo asserunt.

(a) d. Vectig. Cap. 3. n. 75. seqq.

(b) v. l. i. ff. d. nundin.

§. XX.

His præcipue momenti omne immunitatis absolvitur argumentum. Jam igitur faciliori negotio apparet, quænam res, ac quænam personæ, necessitati solvendi vectigalis subjiciantur. Ipsum autem vectigal solvitur, vel in pecunia numerata, vel in certa ac determinata mercium parte, quod ex prima vectigalis institutione colligendum est, quamvis prius, universali fere omnium regionum consuetudine receptum esse videatur. In utroque tamen casu, sive mercium certa pars, sive pecunia pendenda sit, neque publicanus, invito solvente, unum pro altero exigere, neque hic, invito illo, unum pro altero solvere poterit. Consentiente autem Publicano, hoc fieri commode poterit, cum domini vectigalis non inter sit, sive a publicano, sive ab altero, vectigal debitum accipiat. Quod si vero incerta ea, quæ in vectigal pendenda est, monetæ specie, mutatio aliqua accidat, tunc plerique, ad valorem temporis constituti vectigalis, respiciendum esse putant. Hancque sententiam, apud Cæsarum Imperialem invaluisse, docet WURMSERUS. (a)

(a) Spé.

*In qua specie
solvatur vec-
tigal.*

(a) In nucl. jur. contr. l. 3. t. 15. contr. 5. n. 17. Spectat huc argumentum c. 16. X. d. offic. jud. ord. & 20. X. decenl. ubi de duobus Juris Canonici censibus disponitur, ipsos in moneta, ex tempore institutionis æstimanda, solvendo esse. Conf. KLOCK. d. Vect. Concl. 69.

§. XXI.

Ea autem, quæ de exactione diximus, non ita capiendæ sunt, quod exactio publicani, necessario solutionem vectigalis præcedere debeat, sed potius quilibet, etiam citra illam, merces immunes, quæ professione exemptæ videntur, securius denuntiat, quamvis illud ex argumento l. ii. §. 2. d. publ. ubi navis ob illicitas ipsi, sciente domino, in positas merces, fisco addicitur, secundum ZIEGLERUM, (b) non satis probetur. Exactionem tamen non ita semper extendere licet, ut accurata fiat perquisitio earum præsertim mercium, quæ ipsam non ferunt, sed ideo corruptionis, aut deteriorationis periculo obnoxia redduntur, quod exemplo vini ac cerevisiæ, cujus bonitas per dolii aperitionem valde diminuitur, vulgo illustrari solet. Cum tamen mercatores, ac alii in profitendis mercibus, sapius circumveniant publicanos, his omnino facultas competit, in veram mercium quantitatem modis licitis inquirendi. Quo & imprimis spectat geranii jus, quod jam supra cuilibet, vectigal percipienti asseruimus. Ex quo enim vectigal cuidam concessum est, sine dubio etiam media, ad illud, secundum concessionis formam exercendum necessaria simul concessa intelligantur, inter quæ præcipuum fere, instrumentum illud tractorium, quod geranium, *Gran*, appellatur, obtinet locum, modo sine gravi mercaturæ incommodo exerceri possit. Frequenter etiam ponderatio suscipitur auf der Wage. conf. des Raths zu Leipzig Wage-Ordnung §. wir verordnen. Statut. p. 121.

(a) l. 16. §. 3. 9. 12. q. d. publ. (b) d. I. M. l. 2. c. 12. §. 6. 7.

§. XXII.

*Qua omiſſa,
pœna commiſſi
obtinæ.*

Quodſi vero quis debitam mercium profeſſionem neglexit, pœnam luit commiſſi, de cujus vocis etymologia hic minus ſolliciti, (a) notamus, quod commiſſa ſint res, quæ ob defraudationem vectigalis, fiſco ipſo jure acquiruntur. Profeſſio mercium duplici conſideratur ratione. Vel enim ea plane omiſſa, vel ita facta eſt, ut effectu deſtituatur, quod tunc fit, ſi quis poſt factam profeſſionem, dolose recedat, & ita vectigal adhuc defraudare conetur, & utroque caſu pœna commiſſi infligitur. In pœna vero commiſſi infligenda, non ad defraudationis effectum, ſed ſolum ad ipſius intentionem reſpicitur, cum alias illa nunquam executioni mandaretur, ſi defraudatores, detectis fraudibus, vectigal adhuc ſolvendo, illa ſe liberare poſſent. Aliter ſe res habet, ſi dominus mercium, merces ſuas quidem profiteatur, publicanus autem ipſum ſine ſolutione vectigalis, libere diſcedere patiatur. Quo caſu, dominus pœna commiſſi liberatur, & publicanus eo nomine fiſco obſtringitur. (b) Ab hac tamen regula, profeſſionem omnibus ſub pœna commiſſi injungente, quædam exceptæ reperiuntur perſonæ. Ita pupillo, intra 30. adhuc dies vectigal inferenti, eadem remittitur, (c) quo beneficio & minores, in ſola profeſſione errantes, gaudent. (d) Imprimis vero, & militibus privilegium tribuitur, (e) ne ob profeſſionem mercium omiſſam, pœnæ commiſſi ſubjicerentur.

(a) l. ZIEGL. d. I. M. l. 2. c. 12. §. 1.

(b) l. ult. §. 12. d. publ.

(c) l. 7. §. 1. eod.

(d) l. 16. §. 9. eod.

(e) l. 3. C. d. vect.

§. XXIII.

§. XXIII.

In definiendis ipsis rebus, in commissum cadentibus, *Quanam res in commissum cadant.* distinguendum erit inter vectigalia, quæ ratione mercium, & ea, quæ intuitu jumentorum, currum aut navium, exiguntur. In illis subdistingendum, an dominus merces non profectus sit, an vector illud omiserit. Illo casu, non merces solum, sed & nonnunquam currus & equi, commissi pœnæ subijciuntur. Hoc autem, non similis observatur rigor, cum negligentia, malitiaque vectoris pœnas, innocens mercium dominus minime luere teneatur, quod & præter juris naturalis dictamina, ex a. l. 8. l. i. l. ii. §. 2. & l. f. 5. ii. ff. d. publ. probari solet. De pari Camera Imperialis observantia testatur KLOCKIUS. (a) Expressa hujusmodi dispositio extat. in Ordin. Polit. Magd. c. 5. §. 5. (b) Idem multo magis asserendum, si de jumentis, curribus, aut navibus solum vectigal solvatur. At cum tertia vectigalium existat species, eorum scilicet, quæ de personis solvuntur, definiendam, quam in illis defraudati vectigalis pœna obtineat. Puto, pœnam arbitrariam, vel pecuniariam, in locum pœnæ commissi surrogari, ita, ut forte hic dispositio **XX**. l. 2. a. 27. infra executienda, locum invenire queat. Pertinent autem regulariter es commissæ ad vectigalia exercentem a. l. 14. ff. d. publican.

(a) Concl. 89. lit. B.

(b) So soll dennoch der Eigenthums Herr, die Schuld und Nachlässigkeit der Fuhrleute, welche er ums Lohn gedungen, wie auch seiner Knechte, wenn er ihnen angedeutet, den Zoll nicht zu verfahren, sondern hierunter alle Behutsamkeit zu gebrauchen, zu büßen nicht schuldig seyn.

§. XXIV.

Modus, quo res commissæ fisco requiruntur, est plane finis. *Quomodo illæ fisco acquirantur.* Acquisitio enim sit ipso jure, ita ut statim ac vectigal

defraudatum fuit, res, de quibus illud solvi debuisset, resolutio veteris domini jure, in fisci transeant dominium. Cum autem duplici ratione, poena ipso jure infligatur, ita, ut vel sententia praecedere debeat declaratoria, vel sine ea, statim omnia poenae capita executioni dentur, quid circa commissi poenam obtineat, videndum. Non levibus argumentis eorum nititur sententia, qui declaratoriam requirunt sententiam. Dominium enim ac possessionem adeo semper legibus distinguunt, ut de translatione unius, ad translationem alterius, haud validum ducatur argumentum. Nihilominus tamen communis fere Imperii docet praxis, (a) fisco per publicanos, proprio auctoritate, rerum commissarum apprehendere possessionem. Id certum est, statim competere fisco rei vindicationem contra quemvis rei, poenae commissi subjecta, possessorem. Translationis autem domini, ipso jure facta, insignem quoque conspicimus effectum, in transitione poenae commissi in haeredes simul possessores, eosque tam veros, quam fictos. Quod si autem res plane non, vel non tota ad haereditatem pervenerit, distinguendum est, an lis cum defuncto sit contestata, nec ne. Illo casu poenae recte ab haerede petuntur. (b) Hoc autem ad lucrum, exinde captum reddendum obstringitur. (c) Ne tamen dura haec commissi poena nimis late pateret, terminus ipsi quinquennii positus est. (d) quo elapso, omni sua vi destituitur, nisi lis fuerit contestata. Quo tamen ipso, non simul petitio vectigalis praescribitur, utpote quae nullus plane temporis subijcitur praescriptioni. (e)

(a) Testantur de ea PISTOR. Vol. 2. Concl. 48. n. 18. KOEPPEN-
decil. 70. & HARTM. HARTMANNI. l. 2. Obs. 1. Conf.
COLER. in proc. execut. p. 1. c. 3. n. 84. v. ZÄGL. l. 2. c. 12.

(b) l. 16.

- (b) l. 16. §. 13. d. publ. v. ZIEGL. l. c. l. 2. C. d. vect. l. 164. d. R. J.
 (c) l. un. C. ex delict. defunct. do. si quibusq. ansoy. mutoh
 (d) l. 2. C. d. vect.
 (e) l. 6. C. d. praeser. 30. l. 40. annor.

§. XXV.

Finis poenae commissi est omnis doli, omniumque fraudum coercitio. Ex quo conficitur, eandem, dolo cessante, & errore saltem intercedente, pariter vim suam haud exserere, sed dupli saltem obtinere solutionem. (a) Erroris vocabulo hic non ignorantia continetur, sed haec a poena commissi non liberat, (b) cujus differentia, hanc speciosam ZIEGLERUS (c) tradit rationem, quod error, secus ac ignorantia, culpa vacaret, ac perversam vectigalis notitiam, voluntatemque illud solvendi supponeret, quae tamen ratio, an pro sufficiente haberi queat, imprimis, cum error sit species ignorantia, & in hoc errore ignorantia occurrat, cujusvis proprio relinquo iudicio. Saltem hodie, inter ignorantiam lupinam ac involuntariam, sapius discrimen constitui, antiquumque illum rigorem mitigari deprehendimus. Casus specialis, ubi quis ob tempestatem, ad locum vectigalis accedere non potuit, l. 16. §. 8. d. publ. continetur. Plores alios casus, ubi poena commissi cessat, v. ap. SIXTINUM. (d)

- (a) l. 16. §. 10. d. publ. Doli probationem vectigal exercens in se fascipere tenetur. Absolvitur ea conjecturis, quarum plures. v. ap. MASCARD. d. probat. Concl. 473.
 (b) l. 16. §. 5. eod.
 (c) d. J. M. l. 2. c. 12. §. 9.
 (d) d. Regal. l. 2. c. 6. n. 174. seq.

§. XXVI.

Magnū poenae commissi obstare videtur argumentum defunctum, ex *RR.* l. 2. a. 27. (a) ubi statuitur, ut in defraudatio-

*RemoVetur
argumentum
ex a. 27. h2.
nem RR.*

nem vectigalium aquaticorum, & ob pontium usum solventium, poena quadrupli, ob defraudationem autem vectigalium forensium, 30. solidorum poena obtineret. Nonnulli tamen, notante ZIEGLERO, (b) hunc textum de culpa tantum, ex ignorantia & errore descendente vectigalis defraudatione, accipere malunt, ita ut peculiarem, dolosis vectigalium defraudatoribus reservent poenam. Ut sit, tota hæc dispositio hodierno Germania usu vix amplius servatur, (c) pariter ac illa Juris Svevici, (d) qua per trium horarum spatium expectare, & publicanum clara voce advocare jubetur vectigali subjectus.

(a) Wer Brücken- und Wasser-Zoll verfähet, der soll ihn vierfältig vergelten. Wer Markt-Zoll verfähet, der soll dreyßig Schilling zur Buße geben.

(b) l. 2. c. 12. §. 14.

(c) Id. l. c.

(d) c. 214. Ist niemands aber, der Zoll fordert, der Kaufmann soll drey Stunden ruffen nach den Zoller, so er allerlauffest mag, und ist niemand da, so soll ers Gott ergeben, und seine Strafe fahren.

§. XXVII.

Ad hanc commissi poenam executioni mandandam, requiruntur remedia, quibus relinquentium fuga impediri, ac prohiberi possit. Hinc vectigal exercenti facultas competit pignora capiendi, ac contumaces detinendi, donec officio suo satisfecerint. Quæ remedia non hoc solum casu, sed & tunc adhiberi poterunt, si post professionem factam, vectigal solvere renuant. Quod & legibus Imperii adeo permittitur, ut ad implorationes contumacium, sub prætextu injustæ sibi illatæ violentiæ, querelas moventium,

Quoniam in contumaces competant remedia.

tium, nulla a summis Imperii judiciis decernantur mandata inhibitoria. (a)

(a) R. J. d. a. 1594 §. 82. Wollen wir, daß die constitutio arrestorum ad illicita arresta facti, quæ sunt propria auctoritate, sine cognitione causæ, und die ihrer Eigenschafft nach, wahre und in Rechten verbotene Arreste genennet werden, zu verstehen, und ad licita de jure permilla arresta, welche rechtmäßig erlangten, und gewöhnlichen Zolls halben, sich zutragen möchten, nicht zu extendiren sey. conf. Cammer-Verichts-Ordnung. d. a. 1555. p. 2. t. 22. §. 38.

§. XXVIII.

Insignis quoque, omnes vectigalium defraudationes præscindendi modus, est institutio vectigalium subsidiariorum germ. Wehr-Zölle. Hæc a quolibet vectigal exercente recte eriguntur, cum non novum contineant onus, sed solum illud, quod vero vectigalis loco haud solum fuit, adhuc exigatur. His igitur, qui vectigal debito loco jam præstarunt, liber in illis conceditur transitus. In finibus plerumq; ac claustris territoriorum constitui solent, ubi omnes transeuntes, aut testimonium soluti jam vectigalis exhibere, aut illud adhuc solvere tenentur. (a)

(a) v. COCOEJ. Jur. Publ. c. 23. §. 45.

§. XXIX.

Cum vero publicani demandata auctoritate sapius abutantur, ac illicita, multis cum vexis exigant vectigalia, æquum est, ut efficaces eorum malitia reprimenda permittantur actiones, quarum, pro ratione eorum, quæ rem-

De vectigalibus subsidiariis agitur.

Modis coercendi publicanorum malitiam exponuntur.

Etor una cum SCHILTERO (g) multis rationibus firmare contendit.

(a) l. 1. §. 3. 4. d. publ.

(b) l. 1. §. 5. l. 12. §. 2. eod.

(c) l. 5. §. 1. eod.

(d) l. 9. §. 5. eod.

(e) l. 1. §. 4. l. 5. pr. eod.

(f) Vlu action. pœn. p. 101.

(g) Exerb. 42. th. 46.

§. XXX.

Ad jura vectigal exercentis ultimo loco referenda, jura exigendi vectigalis, contra exercitium ejus impediens, ^{actiones, ve-} ^{rigale exercentis} ^{competentes, traduntur.} facienda assertio, cujus intuitu varia competunt actiones. Imprimis huc spectat actio confessoria, utpote quæ intra angustos servitutum terminos minus subsistit, sed in omni jure asserendo quam utilissime applicatur. Sic & possessio juris exigendi vectigalia, omnibus interdictis, ad res incorporales sive jura quadrantibus, recte defenditur, obtinetur ac recuperatur. (a) Quodsi duo Imperii status, de possessione vel quasi juris exigendi vectigalis, inter se contendant, & metus armorum atque violentiæ imminet, tunc omnino ea, quæ in Ordinatione Camerali, (b) hoc in casu de omnibus jurißibus disposita reperiuntur, ad jus etiam vectigalia exercendi, trahenda sunt, ita ut Camera statim utrique parti, possessionis arreptione interdicere, atque interea usque ad finem litis, sequestrationem decernere possit.

(a) KLOCK. d. Vectig. Concl. 92. lit. E. ENGELHARD.

Concl. 25. lit. D.

(b) d. a. 1555. p. 2. t. 21. §. 1. & §. 1.

K 2

§. XXXI.

§. XXXI.

*Officium vetti-
gal exercen-
tium explicatur.*

Expositis jurebus vectigal exercen-
tium, ad ipsarum obligationes transeundum, quæ pro duplici vectigalium fi-
ne, pariter duobus absolventur momentis. Tenentur
enim, cum vias, quarum intuitu vectigal solvitur, reficere
ac conservare, tum etiam plenam in iisdem, vectigal pen-
dentibus præstare securitatem. Vtrumque R. I. d. an. 1287.
(a) vectigal capientibus injungitur, & illud quidem his ver-
bis: **Allen die Zölle nehmen auf Wasser und Land, die
sollen den Wegen und Brücken ihr Recht halten, mit
Machen und mit Besserung.** Maxime vero ob neglectam
viarum conservationem, in comitiis conquestum fuisse,
docent acta publica apud Cl. LUNIG. (b) Securitatis pu-
blica præstatio his continetur c. Rec. verbis: **und von denen
sie die Zölle nehmen, sollen sie beleiten nach ihrer
Macht, als ferne ihre Gewalt gehet, daß sie nichts ver-
lieren.** Simulque poena amittendi vectigalis, in triplicem
harum legum transgressorem statuitur: **Wer diß dreymal
bricht, wird er seyn überzogenet vor Gericht, als recht
ist. Der Zoll soll dem Reich ledig seyn.** Quod si, non
præstita hac securitate, vectigal solventi, culpa ac negligentia
vectigal exercentis, damnum inferatur, illud ipse resarcire
tenebitur. (c) Qua de re clara in R. I. 2. a. 27. ac R. J. d.
a. 1356. §. 34. (d) extat dispositio. Neque hic distinguen-
dum esse existimo, an salvus conductus promissus fuerit,
nec ne, cum eo ipso, dum vectigal accipitur, accipiens
ob arctissimum obligationis reciproca vinculum, ad damno-
rum, sua culpa datorum restitutionem, se obstrixisse cre-
datur. a. l. 10. ff. d. R. J. Imo nec expressam salvi condu-
ctus

Quis denegationem ab obligatione, quæ statim ac pecunia pro eodem obinendo solvitur, reciproca fit, aliquem liberare, sed hoc casu, mandata a Camera Imperiali decreta fuisse, docet Sixtin. d. Regal. l. 2. c. 2. n. 37. Frustra dissentit BOCCER. d. Reg. l. c. 2. n. 156. Itaque, si solita latronibus coercendis adhibita fuerint media, & nihilominus, vel vi majori, vel alio casu, qui non praveri ac præcaveri potuit, vectigal solvens damnum passus sit, tunc ejusdem restitutionem non recte petit. Non enim, nisi ad solita media applicanda, vectigal exercens obstringitur, ita, ut ipse minime omnibus casibus fortuitis præstruere, & fortè perpetuum, contra latronum, aliquando suscipiendas incursionem, alere teneatur exercitum. Qua tamen in re, nulla generalis constitui potest norma, sed potius cujuslibet territorii ratio indaganda, & inde colligendum est, quænam pericula secundum probabilitatem moralem imminuant, & prout hæc, vel majora, vel minora existunt, remedia etiam, occurrentis his periculis sufficientia, sollicitè conquirenda sunt. (e) Ea vero vectigal exercentis obligatio eo usque durat, donec spoliatus, relicta via regia, cujus intuitu vectigal solvit, *der Heer und Land-Strasse*, aliis viis minoribus inceserit. (f) Merito igitur notandus venit KOEPPENIUS, (g) limitationem adjiciens in casu via Regiæ, a latronibus infestata. Vel enim secure iis inceserit, vel a latronibus spoliatus est. Illo casu res bene sese habet. Hoc autem, cum & privata, & regia via a latronum incursionibus quidem haud secuta fuit, spoliatus autem, ob securitatem in hac, non in illa præstandam vectigal solvit, etiam

non recte restitutionem damni, in via privata ac diffita accepti, exigere poterit. (h)

(a) LEHM. Chr. Spir. l. 5. c. 108.

(b) Reichs-Archiv. T. I. p. 507.

(c) Wenn er aber Geländt giebt, den soll er vor Schaden bewahren binnen seinen Geländt, oder er soll ihm den Schaden gelten.

(d) Daß der Stand, so solches Geleit gegeben, nach Gestalt solches Geländts, dem Beschädigten seines Schadens Erstattung zu thun schuldig sein soll. vid. GOELNIZ. p. 216. Conf. Generof. Dn. a SECKENDORFF im Teutschen Fürsten-Staat. p. 3. C. 3. Regal. 3. n. 3. GAIL. l. 2. Obl. 64. MYNSING. Cent. 3. Obs. 70. ANDR. KNICHEN. d. Saxon. non prov. jure. b. 5. n. 80.

(e) ZIEGL. d. J. M. l. 2. c. 13 §. 5.

(f) R. J. d. a. 1548. §. 20. & d. a. 1555. §. 54.

(g) Derif. 37. n. 10.

(h) v. GOELNIZ. c. 4. n. 79. se 19. ubi adhuc alias prædictæ regulæ recitat limitationes.

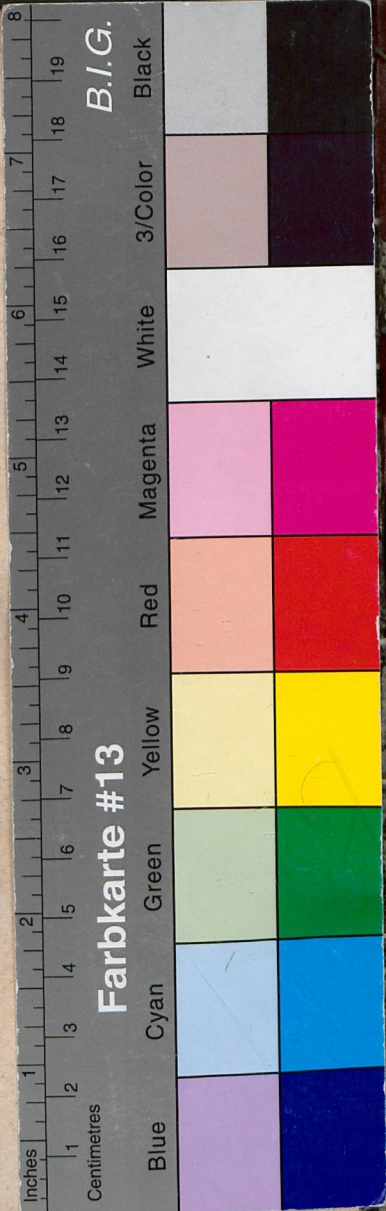
Leipzig, Diss., 1723 A-2

ULB Halle
005 359 279

3

EXERCITATIO JURIS PUBLICI
DE
JURE VECTIGALIIUM
IN SACRO IMPERIO
ROMANO

Rec. a. 67.
Pub. 15. num. 25.

1723, 12°

P. 135

AD
ILLUSTRATIONEM ART. VIII.
CAPITUL. CAROLINÆ
QUAM

CONSENSU MAGNIFICI JCTORUM ORDINIS
PUBLICÆ DISQUISITIONI
D. IX. JULII ANNO MDCCLXXIII

H. L. Q. C.
SUBJICIUNT
PRÆSES

FRIDERICUS ABRAHAMUS
DE **HOPFFGARTEN**
EQUES THURINGUS
ET
RESPONDENS

GODOFREDUS HEINRICUS
A **NIZSCHWIZ**
EQUES MISNICUS

LIPSIAE
RECUSA 1742

(11)